Deloitte.

Kalaallit Nunaanni aatsitassarsiornermik inuussutissarsiuteqarnerup inuiaqatigiinnut pingaaruteqarnerata nunami namminermi aningaasaqarnermut ataqatigiissillugu misissoqqissaarneqarnera

Imai

1. Eqikkaaneq 2
2. Aallaqqaasiut 7
2.1. Nalunaarusiap siunertaa ukkatarisaalu 7
2.1.1. Aatsitassarsiornermik inuussutissarsiornermi aningaasarsiortitsineq 8
2.1.2. Aatsitassarsiornermik inuussutissarsiuteqarnermi ingerlatitsisut aamma aporfiit 8
2.2. Paasissutissat nalunaarsukkat aamma periaaseq 9
2.2.1. Killissalersuineq 9
3. Aatsitassarsiornermik inuussutissarsiuteqarneq ullumikkut 13
3.1. Aatsitassarsiorfissat atuunnerisa ingerlanerani pisartut 13
3.2. Aatsitassarsiornermik inuussutissarsiuteqarneq ineriartorpoq 15
3.3. Toqqaannartumik inuiaqatigiit iluanaaruteqarnerat 16
3.3.1. Pisortat isertitaat 17
3.4. toqqaannanngitsumik inuiaqatigiit iluanaaruteqarnerat 19
3.4.1. Amerlisaatit 20
4. Periusissatigut aallaaviusoq 24
4.1. Aporfiit 30
4.2. Periarfissaqarfiit 32

Kalaallit Nunaata kujataani kuulteqarfiup Nalunap aamma kangerluup Itillersuup imminnut atassuteqarnerat.
Najoqqutarisaq: Arctic Today

1. Eqikkaaneq

Kalaallit Nunaanni aatsitassanik peqarfinnut annertoorujussuarnut sanilliullugu, aatsitassanut tunngasunik suliaqarneq suli aningaasaqarnermi annikitsuaqqamik ilaatinneqarpoq. Inuiaqatigiinni ataatsimut katillugu aningaasarsiortitsinerup milliard koruunit affai pallingajassimavaa. Taamaattoq aatsitassarsiornermik inuussutissarsiutilinnut periarfissaqarfiit annertoorujussuupput, pingaartumillu aatsitassarsiorluni misissuinernik suliaqarnerit annertuunik aningaasaqarnikkut ingerlataqartitsipput.

Nalunaarusiaq manna Kalaallit Nunaanni aatsitassarsiornermik inuussutissarsiuteqarnerup inuiaqatigiit aningaasaqarnerannut pingaaruteqarneranik misissueqqissaarnerup inernerinik imaqarpoq. Misissueqqissaarneq Inuussutissarsiornermut, Niuernermut, Aatsitassanut, Inatsisit Atuutsinneqarnerannut Naligiissitaanermullu Naalakkersuisoqarfimmit

suliakkerneqarluni Deloitte-mit suliarineqarpoq. Misissueqqissaarnermi amerlassutsit pitsaassutsillu ataqatigiissillugit paasissutissanut nalunaarsukkanut najoqqutarisat aallaavigineqarput. Tassani ilaatinneqarput Kalaallit Nunaanni aatsitassarsiornermik inuussutissarsiuteqartuni soqutiginnittunik apersuineq aammalu qitiusumi allaffeqarfimmit aammalu Naatsorsueqqissaartarfimmit paasissutissat nalunaarsukkat.

Misissueqqissaarnermi aningaasaqarnikkut ingerlataqarneq, aatsitassarsiorluni misissuinernik aamma aatsitassanik piaanernik suliaqarnermut tunngatinneqarsinnaasoq, ukkatarineqarpoq. Taamaattumik aatsitassarsiornermik inuussutissarsiortunut pilersuisuni aningaasaqarnikkut ingerlataqarneq aamma misissueqqissaarnermi ilaatinneqarpoq. Tamatuma saniatigut isertitat, aatsitassarsiornermik inuussutissarsiutillit inuit, ingerlatseqatigiiffiit akileraarutaasigut aammalu pissarsianit akileraarutinit kiisalu royalty-nit pisortanut tutsinneqarsimasut, misissueqqissaarnermi ilaatinneqarput.

Aatsitassarsiornermik inuussutissarsiortut misissueqqissaarnermi nassuiarneqarput tassaasut suliffeqarfiit immikkoortumi pingaarnermi Aatsitassanik piiaaneq, inuussutissarsiornermi kode-lerneqarsimasut.[1] Tassani ilaapput suliffeqarfiit aatsitassarsiorluni misissuinermik aamma aatsitassanik piiaanermik suliaqartut. Suliffeqarfiit aatsitassanik piiaanermut atatillugu sullissinernik pilersuisut, tamannalu pingaarnertut ingerlatsivigalugu, aamma aatsitassasiornermik inuussutissarsiutilinni ilaatinneqarput. Immikkoortumi tassani suliffeqarfimmut assersuutissaavoq Xploration Services Greenland. Taanna sullissinernik pilersuisuuvoq, soorlu usinik assartuinermik aamma atortunik attartortitsisarnernik. Suliffeqarfik aatsitassanut tunngasunik suliaqarnermut atatillugu, inuussutissarsiornerup ilaatut nalinginnaasumik naatsorsuinermi ilaatinneqartanngitsunik, aningaasaqarnikkut inatsisilerinikkullu sullissinernik, aamma sullissisarpoq.

Pisut ilaanni aatsitassarsiornermik inuussutissarsiutilinnut tamarmiusunut paasissutissanik nalunaarsugaateqartarpugut. Taamaattumik paasissutissanut nalunaarsukkanut najoqqutarisat taakkua, nalinginnaasumik aatsitassarsiornermik inuussutissarsiutilinnut aammalu inuussutissarsiortunut aatsitassarsiorluni misissuinermik aammalu aatsitassanut piiaanermik suliaqartunuinnaanngitsoq, atuupput. Assersuutigalugu Naatsorsueqqissaartarfiup aatsitassarsiornermik inuussutissarsiutilinnut tamarmiusunut kisitsisit taamaallaat tamanut saqqummiuttarpai.

Naatsorsueqqissaartarfik inuiaqatigiinni kalaallini aningaasaqarnikkut ingerlatanik, aatsitassarsiornermik inuussutissarsiutilinnut tunngatinneqarsinnaasunik, nalilersuinermi paasissutissanut nalunaarsukkanut najoqqutarisanut qitiuvoq.

Misissueqqissaarnermi inuiaqatigiit aningaasaqarneranni iluanaarutinut taaguutit pingasut atorneqarput; toqqaannartumik, toqqaannanngitsumik aamma malittaasumik iluanaarutit.

- Tunisassiornerup aatsitassasiornermik inuussutissarsiutillit pilersitaata nalinganit toqqaannartumik iluanaarutit.
- Toqqaannanngitsumik iluanaarutit tassaapput inuussutissarsiutini allani, aatsitassarsiornermik inuussutissarsiutillit pilersuisussarsiffigisagaanni, aatsitassarsiornermik inuussutissarsiutilinnut ilaanngitsuni, aningaasarsiortitsineq.

[1] Naatsorsueqqissaartarfiup taaguusersuutaanni aatsitassanik piaaneq) arfinilinnik kisitsisitalik inuussutissarsiummut atuutsinneqartoq malillugu, Danskit Inuussutissarsiornermut kodeliussaat 2007 (DB07)

- Malittaasumik iluanaarutissat tassaapput aningaasaqarnikkut ingerlataqarnerulerneq aammalu inuiaqatigiinni aningaasarsiortitsineq, aatsitassarsiornermik inuussutissarsiuteqartuni inuussutissarsiutinilu allani naleqarnerulersitsinermut tunngatinneqarsinnaavoq. Malittaasumik iluanaarutissat taamaallaat pitsaassutsinut tunngasutigut misissueqqissaarnermi nassuiarneqarput.

Tamatuma saniatigut aatsitassarsiornermik inuussutissarsiornerup inuiaqatigiit aningaasaqarnerannut pingaaruteqarnera, aningaasaliinernut kisitsisit kiisalu pisortat inuit akileraarutaannit, ingerlatseqatigiiffinnit pissarsianillu akileraarutinit kiisalu royalty-nit isertitat, atorlugit qulaajarneqarpoq. Aningaasaqarnermi ingerlataqarnerit tamarmiusut nalilersorniarlugit, isertunik anisunillu misissueqqissaarneq atorneqarpoq.

Eqikkaalluni makkua inerniliunneqarsinnaapput:

Inuussutissarsiut annikitsoq

Kalaallit Nunaat annertoorujussuarnik aatsitassaqarfeqarpoq. Taamaakkaluartoq aatsitassarsiornermik inuussutissarsiuteqarnermi tunisassiorneq 2021-mi 316 mio. koruuninik annertussuseqarpoq, taamaallaat Kalaallit Nunaata aningaasaqarnerata 1 %-ingajaanik annertussuseqartumik[2]. Kisitsisini taakkunani aamma aatsitassat saniatigut allat ilaatinneqarput. Inuussutissarsiummi suliffeqarfiit 30-ngajaat 100-it missaannik piffissaq tamaat suliffissaqartitsipput. Tamanna suliffeqartut tamarmik 0,4 %-iisa missaannut naapertuuppoq. Appasissumik inissisimanerani, inuussutissarsiummi nunanit allaneersunik amerlasoorpassuarnik sulisoqarneq eqqarsaatigineqassaaq. Aatsitassarsiornermik inuussutissarsiutillit tunisassiornerisa nalingat, toqqaannartumik iluanaarutinut takussutissaavoq.

Aatsitassarsiornermik inuussutissarsiuteqarnermi aningaasaqarnikkut periarfissaqarfiit

Nunarsuarmi mingutsitsinngitsumut allanngoriartortitsineq aatsitassanik pisariaqartitsiviusoq, aatsitassanik annertuumik ujartuilersitsivoq, Kalaallit Nunaata atorluarsinnaasaanik. Aatsitassarsiornermik inuussutissarsiutip annertunerulernissaanut nunap sannaa tunngaviusoq, aammalu assigiinngisitaarnerusumik aningaasaqalernissamut iluaqutaasinnaalluni. Ullumikkut namminersortut suliassaqarfianni aalisarneq, kiisalu illuliortiternermik sanaartornermillu suliaqarneq, annertunerpaajupput. Tamatumani periarfissaqarfiit piviusunngortinnissaannut annertuunik aningaasaliinissaq pisariaqarpoq. Aporfiit, piukkunnartunik sulisussaqarnerup killeqarneranut aamma Kalaallit Nunaanni aatsitassarsiornermik inuussutissarsiuteqarnermut maleruagassiinikkut sinaakkutissat pillugit pingaartumik aningaasaliisartut nunanit allaneersut akornanni nalorninartoqartitsisarnermut tunngasut, sumiissusersineqassapput. Apersuinerni paasissutissiisut arlallit assersuutigalugu erseqqissarpaat, pisartuni malitassat inuussutissarsiummi naammassineqartussat, sivikitsumik piffissaqartitsiviusumik allanngunnginnissaat pillugu aningaasaliisartut toqqissisimalersinnissaat, pingaaruteqartoq. Aatsitassasiornermik ingerlatsinissamut maleruagassat suleriaatsillu kiisalu avatangiisinut maleruagassiineq Kalaallit Nunaanni pinngortitamik aamma pinngortitap ataqatigiinneranik sunnertiasumik illersuisussat, kisianni aamma

[2] Aatsitassarsiornermik inuussutissarsiornermi tunisassiorneq tassaavoq nioqqutissat tunisassiarineqartut kiffartuussinerillu ilanngaasiinnginnermi nalingat. Nunami namminermi aningaasaqarnermut ataqatigiissillugu nunami namminermi tunisat ataatsimut nalingat, BNP, tunisassiornerup ilanngaasiinnginnermi nalingatut, tunisassiornermut akileraarutit ilassutigalugit (ilanngaaseereernermi) tunisassiornermi atuineq ilanngaatigalugu, naatsorsorneqartartoq, aamma atorneqartarpoq. BNP inuussutissarsiutini naatsorsorneqartanngilaq, taamaattunik tunisassiorneq aningaasaqarnikkut ingerlatat nalinginut tikkuussisutut atorneqarluni. Najoqqutarineqarpoq Naatsorsueqqissaartarfiup Naatsorsueqqissaarnernut toqqorsivia.

piffissanik suliassanik ingerlatsiviusussanik sivitsuisinnaasut aammalu annertoorujussuarnik aningaasartuuteqarnermik malitseqarsinnaasut, ataasiakkaatigut tikkuarneqarput.

Inuussutissarsiummi annaasaqarsinnaaneq piffissarlu ilisarnaataapput

Aatsitassarsiorluni misissuinermut kiisalu aatsitassarsiorfissamik pilersitsinermut ingerlatsinermullu atasumik annaasaqarsinnaanerit atuupput. Aningaasartuutissat takorlooruminaassinnaapput, sulinerup iluani avataanilu pisut malitsigisaannik. Isertitat annertussusaat naatsorsuutigineqanngitsumik ineriartorsinnaapput, ilaatigut aatsitassanut akigititat nikerarnerisa malitsigisaannik. Suliassat ataasiakkaat imminut akilersinnaanerannut aammalu suliassaq pilersinneqarsinnaanersoq ingerlatiinnarneqarsinnaanersorlu imaluunniit piffissami sivikinnerusumi sivisunerusumiluunniit matuneqassanersoq, tamanna pingaaruteqarpoq.

Aningaasartuutit isertitallu ineriartornissaat pillugu nalorninartorsiorneq ukiorpassuarni atuuttarpoq. Aatsitassarsiorluni misissuinerup immikkoortuata naammassinissaanut aammalu aatsitassanik suliassap piginnittuinut taarsigassarsititsisunullu isertitaqartitsisinnaalinnginneranni, aatsitassarsiorfimmik pilersitsinissamut, agguaqatigiissillugu ukiut 16-it missaannik sivisussuseqartarpoq.

Aatsitassarsiorluni misissuinerup ingerlanera aamma inuussutissarsiutini allani kaaviiaartitanut najoqqutarineqarpoq

Aatsitassarsiornermik ingerlatsineq maannakkorpiaq killeqaraluartoq, aatsitassarsiornermik inuussutissarsiornermi aatsitassarsiorluni misissuinermik sanaartornermillu suliaqarnerit, inuussutissarsiutini allani annertuunik aningaasaqarnikkut ingerlataqarnerannut pissutaasarput. Aatsigassarsiorfimmut aatsitassarsiorluni misissuinerup sanaartornerullu immikkoortui piffissami sivisoorujussuarmi ingerlanneqartarput aammalu inuussutissarsiutini allani pilersuisoqarnissaq pisariaqarluni.

Tammaarsimaarfimmik, illoqarfinnit nunaqarfinniillu avingarusimalluni inissisimasumik ikkussuineq, ingerlatsineq piiaaqqinnerlu, agguaqatigiissillugu inuit 60-it missaannik suliffissaqartitsisarpoq[3]. Taakkua silaannakkut immakkullu sulisunik atortunillu assartuinermik, nerisaqartitsinermik, ingerlasussanik piareersaanermik, VVS-inik, sanasut suliassaannik, svejserinernik, qillerinernik suliaqarnernik, qaartiterinernik, maskiinanik atortunillu attartortitsinermik iluarsaassisarnernillu, eqqagassalerinermik, isumannaallisaanermik, misissueqqissaarnernik suliaqarnermik, ujarassiornerup, geofysiskinik suliaqarnerup avatangiisillu iluani siunnersortitut suliaqarnermik aammalu aningaasaqarnikkut inatsisilerinikkullu kiffartuussinernik suliaqartarput.

Aatsitassarsiornermik inuussutissarsiuteqarnermi kaaviiaartitat 1 mio. koruunit, inuussutissarsiutinut tamaginnut 1,41 mio. koruuninngorpoq

Paasiniaanerup paasinarsisippaa, suliffeqarfiit aatsitassanut tunngasunik suliaqarnerni akuutinneqartartutut paasineqartut ilai 81-it inuussutissarsiummut kode-mi ”Aatsitassanik piiaaneq” pineqartunut ilaanngitsut. Suliffeqarfiit tallimaappata sisamat Kalaallit Nunaanni tamakkiisumik ilaannaasumilluunniit aallaaveqarput. Suliffeqarfinni aatsitassarsiornermik inuussutissarsiutillit avataanniittuni taakkunani tunisassiornerup nalingi toqqaannanngitsumik iluanaarutaapput.

Inuussutissarsiutini allani aningaasaqarnikkut suliaqarnerup pingaaruteqarnerannik nalilersuinissamut, isertunik anisunillu misissueqqissaarneq ingerlapparput aammalu amerlisaasutut sunniutaasartoq naatsorsorlutigu. Naatsorsorparput

[3] Apersuinerit aallaavigalugit naliliineq.

aatsitassarsiornermik inuussutissarsiornermi 1 mio. koruuninik tunisassiorneruneq, ataatsimut katillugu 1,41 mio. koruuninik naleqarnerulersitsisartoq.

Suliffissaqartitsiniarnermut amerlisaammi tamatuma saniatigut takutinneqarpoq, inuit 10-it aatsitassarsiornermik inuussutissarsiornermi sulilerpata, inuussutissarsiutini allani, aatsitassarsiornermik inuussutissarsiortut sullillugit suliassanik suliaqartuni, inuk ataaseq sulilertartoq.

Tassunga ilanngutissapput inuussutissarsiutini allani kaaviiaartitsinerulerneq suliffissaqartitsinerulernerlu. Kaaviiaartitat aatsitassarsiornermik inuussutissarsiornermi – ilaatigullu inuussutissarsiutini allani taakkua pilersuisuini - aningaasarsiortitsinerup malitsigisaanik atuinerulernermut aningaasaliinerunermullu tunngatinneqarput. Malittaasunik iluanaarutit taakkua annertussusaat misissueqqissaarnermi ilanngunneqanngillat.

Aatsitassarsiornermik inuussutissarsiutilinnit iluanaarutit tamarmiusut 445 mio. koruuniupput.

Kalaallit Nunaanni aatsitassarsiornermik inuussutissarsiornerup nalinga, aatsitassarsiornermik inuussutissarsiornerpiami (toqqaannartumik iluanaarutit) aammalu inuussutissarsiutini allani pilersuisuni il.il. (toqqaannanngitsumik iluanaarutit) tunisassiornerup nalingatut naatsorsorneqartoq, 2021-mi 445 mio. koruuninut missingersorneqarpoq. Kisitsimmi aatsitassarsiornermik inuussutissarsiortut tunisassiornerisa kiffartuussinerillu ilanngaasiinnginnermi nalingat (316 mio. kr.) amerlisaat 1,41 atorlugu amerlisarneqarluni, aallaavigineqarpoq. Suliffeqarfinni Kalaallit Nunaanni nalunaarsorsimasuni tunisassiornerup kiffartuussinerillu nalingat kisimi pineqarpoq.

Aatsitassarsiornermik inuussutissarsiutillit pisortanut isertitaqartitsisarput

Aatsitassarsiornermik inuussutissarsiornermi aningaasaqarnikkut suliaqarneq aamma inuiaqatigiit ataatsimut isigalugit, pingaartumillu pisortat karsiini, iluanaarutinut atassuserneqarsinnaavoq. Aatsitassarsiorluni misissuinermik suliaqarnerit aamma aatsitassarsiorfissat nunami namminermi najukkanilu ineriartornermut, suliffissaqartitsinermut piginnaasanillu inerisaanermut tunngavissiisinnaapput. Aatsitassarsiornermik inuussutissarsiutilinnit, aatsitassarsiornermik inuussutissarsiornermi pisinnaatitsissummik pigisaqartumit[4] taassumalu sulisuinit inunnit, ingerlatseqatigiiffinnit pissarsianillu akileraarutitut kiisalu royalty-tut ilusillit pisortat isertitarisartagaasa oqaatiginissaannut paasissutissanik nalunaarsukkanik tunngavissaqanngilaq, kisianni ilaannakortumik naatsorsuinerup takutippaa 2022-mi isertitat 20 mio. koruuniusimasut.

[4] Aatsitassanut tunngasunik suliaqarneq pillugu Inatsisartut inatsisaat malillugu akuersissummik tunniunneqartumik piginnittoq

2. Aallaqqaasiut

Kalaallit Nunaanni pinngortitaq alianaaginnanngilaq. Aamma aatsitassanik annertuunik peqarfeqarpoq, ilanngullugit aatsitassat mingutsitsinngitsumut allanngoriartortitsinermut pisariaqartinneqarlutik pingaaruteqartut. Inuussutissarsiutip inuussutissarsiornikkut inuiaqatigiinnullu pingaaruteqarnera, taakkualu timitalerneqarnissaannut taassuma ataani ingerlatitsisartut aporfiusartullu, misissorpagut.

Nunarsuup mingutsitsinngitsumut allanngoriartortitsinissaq aammalu silap pissusaanut anguniakkat angunissaat iluatsissappagu, aatsitassat aalajangiisuulluinnartumik pingaaruteqarput. Teknologiinik mingutsitsinngitsunik, soorlu seqernup qinngornerinik tigooqqaassutit, anorisaateqarfiit aamma biilit innaallagiatortut, tunisassiornermi aatsitassat qitiupput. Aammattaaq aatsitassat ilaatigut mikrochips-ini, it-nut atortuni teknologiinilu allani pinngitsoorneqarsinnaanatik pingaaruteqarput. Aatsitassarsiornermik inuussutissarsiorneq inuussutissarsiortunut inuiaqatigiinnullu pingaaruteqartooreerpoq. Aatsitassarsiorluni misissuinerup aamma aatsitassanik piiaanerup annertusineranni nunatta aningaasaqarnerata assigiinngisitaartinnissaanut aammalu piginnaasaqarnerit qaffassarnissaannut periarfissaqarpoq. Inuiaqatigiit annertoorujussuarnik isertitaqartinneqarsinnaapput piginnaasaqarnerillu annertusitinneqarsinnaallutik, aatsitassarsiornermik inuussutissarsiornerup iluani avataanilu.

2.1. Nalunaarusiap siunertaa ukkatarisaalu

Misissueqqissaarnermi matumani siunertaavoq, aatsitassarsiornermik inuussutissarsiornerup aningaasaqarnikkut inuiaqatigiinnullu pingaaruteqarnerata qulaajarneqarnissaa misissorneqarnissaalu; ilaatigut maannakkut pisut isigalugit, ilaatigut siunissami periarfissat isigalugit. Nalunaarusiaq taamaalilluni misissueqqissaarnernut pingaarnernut marlunnut, ataatsimoorlutik aatsitassarsiornermik inuussutissarsiornerup inuussutissarsiornikkut pingaaruteqarneranut periarfissaqarfiinullu takutitsisunut, agguarneqarpoq.

- Immikkoortoq 1-imi aatsitassarsiornermik inuussutissarsiornerup, toqqaannartumik, toqqaannanngitsumik malittaasumillu iluanaaruteqartitsisartutut inuiaqatigiit aningaasaqarnerannut pingaaruteqarnera, misissoqqissaarparput. Inuussutissarsiutip ineriartornera, aatsitassarsiornermik inuussutissarsiuteqartut inuussutissarsiutinik sunik atuisarnerat, taakkualu inuussutissarsiutit allat qanoq aatsitassarsiornermik inuussutissarsiorneq iluaqutigisarneraat pillugit apeqqutit misissorneqarput.

- Immikkoortoq 2-mi siunissaq qimerloorparput aammalu inuussutissarsiummut periusissatigut aallaaviusut aammalu aningaasarsiortitsisartut nassuiarlugit, aatsitassarsiornermik inuussutissarsiuteqarnerup periarfissaqarfii misissorlugit; aatsitassarsiornermik inuussutissarsiornermi periarfissaqarfiit tamakkiisumik atorneqalersinnaanissaannut aporfiit anigorniarneqartussat nassuiarneqarlutik.

2.1.1. Aatsitassarsiornermik inuussutissarsiornermi aningaasarsiortitsineq

Aatsitassarsiornermik inuussutissarsiornerup inuiaqatigiit aningaasaqarnerannut naleqarnera, aningaasaqarnikkut ingerlatani, inuussutissarsiornermi toqqaannartumik, toqqaannanngitsumik malittaasumillu iluanaaruteqartitsisartuni, naatsorsorneqarpoq:

- Toqqaannartumik iluanaarutit tassaapput naleqarnerulersitsineq, aatsitassarsiornermik inuussutissarsiutillit aningaasaqarnikkut ingerlataqarnerulernerminni tunisassiornerulernerminnilu pilersitaat. Inuussutissarsiortut nassuiarneqarput tassaasut suliffeqarfiit immikkoortumi pingaarnermi "Aatsitassanik piiaaneq" inuussutissarsiummut kode-liunneqarluni (Naatsorsueqqissaartarfiup taaguusersuutaanni aatsitassanik *piiaaneq*)[5], ilanngullugulu suliffeqarfiit aatsitassarsiorluni misissuinerup aamma aatsitassanik piiaanerup iluanni suliaqartut kisimik. Suliffeqarfiit aatsitassanik piiaanermut atatillugu sullissinernik pilersuineq pingaarnertut ingerlataqarfigalugu suliaqartut aamma aatsitassarsiornermik inuussutissarsiuteqartuni ilanngunneqarput.

- Toqqaannanngitsumik iluanaarutit tassaapput naleqarnerulersitsineq, aatsitassarsiornermik inuussutissarsiutillit pilersuisussaminnik sulilersitsineranni, aatsitassarsiornermik inuussutissarsiutillit inuussutissarsiutit allat aqqutigalugit pilersittagaat. Taamaalillutik aatsitassarsiornermik inuussutissarsiutillit inuussutissarsiutini allani, inuussutissarsiutinut allanut, assersuutigalugu takornariartitsinermik inuussutissarsiortunut, sullissinernik pilersuisuni, ingerlatsineq ineriartortitsinerlu tunngavissittarpaat.

- Malittaasumik iluanaarutit tassaapput aningaasaqarnikkut ingerlataqarnerulerneq aammalu inuiaqatigiinni aningaasarsiortitsineq, aatsitassarsiornermik inuussutissarsiutilinni inuussutissarsiutinilu allani naleqarnerulersitsinermut tunngatinneqarsinnaasoq. Assersuutigalugu atuinerulerneq.

Aatsitassarsiornermik inuussutissarsiornerup inuiaqatigiit aningaasaqarnerannut pingaaruteqarnera aamma aningaasaliinernut, inunnit, ingerlatseqatigiiffinnit, pissarsianit akileraarutinit kiisalu royalty-nit pisortat isertitaannut, kisitsisini qulaajarneqarpoq. Aningaasaqarnikkut ingerlatat tamarmiusut nalilersornissaannut isertunik anisunillu misissueqqissaarneq atorparput.

2.1.2. Aatsitassarsiornermik inuussutissarsiuteqarnermi ingerlatitsisut aamma aporfiit

Aatsitassarsiornermi inuussutissarsiornermut periarfissaqarfiit, ilaatigut mingutsitsinngitsumik nukissiornermut allanngoriartortitsinermit nunarsuarmi aatsitassanik pisariaqartitsiviusumit pisuupput. Taanna pingaartumik silap pissusaanut anguniakkanit nunanit tamalaani kattuffinnit, nunanit, suliffeqarfinnit kattuffinniillu aalajangersarneqartunit, ingerlatinneqarpoq. Mingutsitsinngitsumut allanngoriartortitsineq, teknologiinik mingutsitsinngitsunik sanaartornissamut

[5] Inuussutissarsiutinut allattukkanut nalunaaqutsersuisarneq 6-inik kisitsisitalik malillugu, DB07

aatsitassanik ujartuinerulersitsivoq. Taakkua sanaartornissaat ataatsimut isigalugit teknologiinit ikummatissiassanik aallaaveqartunit, aatsitassanik pisariaqartitsiviuneruppu t. Nunami sumiiffinnut politikki aamma inuussutissarsiummut annertuumik ingerlatitsisuuvoq. Ilaatigut EU-p aamma USA-p nunanit isumaminnut assingunngitsunik isumalinnit aatsitassanik pinngitsoorneqarsinnaatik pingaaruteqartutut taaneqartartunik, eqqussuinerup annikillisinnissaa ukkataraat. Tamanna Kalaallit Nunaannut, aatsitassanik pinngitsoorneqarsinnaanatik pingaaruteqartunik arlalinnik peqarfeqartumut, periarfissaqalersitsivoq.

Aatsitassarsiornermik inuussutissarsiornermi periarfissaqarfiit maannakkut siunissamilu atorneqalernissaannut, aporfiit paasineqarnissaat iliuuseqarfigineqarnissaallu, aalajangiisuulluinnarpoq. Taakkua assersuutigalugu tassaasinnaapput piukkunnartunik sulisussaaleqineq aamma annaaneqarsinnaasunik aningaasaliiumasoqarnera kiisalu aatsitassarsiornermik inuussutissarsiornermi aningaasaliinernut suliassanillu ingerlatsinermut tunngaviusumik atugassaritaasunut killissaliussat pillugit siumut ilisimannereersinnaaneq.

Kalaallit Nunaanni aatsitassarsiornermik inuussutissarsiorneq, aatsitassarsiorluni misissuinermiit aatsitassanik piiaanermut nikeriartarneq killeqartumik annertussuseqarpoq. Nalunaarusiami matumani suliaqarnermi isummiussaq tassaavoq, nunap sannaani atorneqanngitsunik periarfissaqarfeqartoq, inuussutissarsiummut namminermut aammalu Kalaallit Nunaannut inuiaqatigiittut iluaqutaasumik ineriartortinneqarsinnaasunik.

2.2. Paasissutissat nalunaarsukkat aamma periaaseq

Nalunaarusiamut paasissutissanut nalunaarsukkanut najoqqutarisat assigiinngitsut, nalunaarusiatut misissueqqissaarnertullu iluseqartut, tunngavigineqarput, ilaatigut makkuninngaaneersut

- Naatsorsueqqissaartarfik
- Inuussutissarsiornermut, Niuernermut, Aatsitassanut, Inatsisit Atuutsinneqarnerannut Naligiissitaanermullu Naalakkersuisoqarfik
- Aningaasaqarnermut Akileraartarnermullu Naalakkersuisoqarfik, kiisalu
- OECD

Misissueqqissaarnermut atatillugu, inuussutissarsiutip inuiaqatigiinnut naleqarnera, periarfissaqarfiit, ingerlatitsisartut aporfiusartullu misissorniarlugit, aatsitassarsiornermik inuussutissarsiutilinni taakkununngalu tunngasuni soqutiginnittut immikkullu ilisimasallit apersorpagut. Katillugit apersuinerit 11 ingerlanneqarput aammalu Deloittep nammineerluni immikkut ilisimasalittai aamma akuutinneqarlutik.

Aningaasaqarnikkut ingerlatanik, aatsitassarsiornermik inuussutissarsiutillit pilersittagaannik, nalilersuineq pitsaassuseqartinniarlugu Deloitte ”*field reports*”-inut aammalu aatsitassarsiorluni misissuinermut naatsorsuutinik marlunnik pissarsivoq. Taakkua inuussutissarsiutinit allanit nioqqutissat kiffartuussinerillu suut aatsitassarsiornermik inuussutissarsiutillit aatsitassarsiorluni misissuinerup ingerlanerani ujartortarneraat, paasisimasaqalersitsipput.

2.2.1. Killissalersuineq

Misissueqqissaarnermut atatillugu periaasissanik arlalinnik toqqaasimavugut aammalu misissueqqissaarnermut killissalersuisimalluta:

- Taaguut aatsitassat atituumik paasineqassaaq, kisianni misissueqqissaarneq manna ataatsimut isigalugu atortussiassanut aatsitassanit pisunut killilerneqarpoq, taakkua paasineqassallutik aatsitassat ilanngullugillu saffiugassat, aammalu killilimmik suliffissuaqarnermi gassit. Taamaattumik nalunaarusiap matuma atuarneqarnerani taaguut "aatsitassarsiornermik inuussutissarsiuteqarneq" ataatsimut isigalugu paasineqassaaq, atortussiassanik aatsitassanik pisunik inuussutissarsiuteqarneq.
- Aatsitassarsiornermik inuussutissarsiuteqartut paasineqassapput suliffeqarfiit immikkoortumi pingaarnermi "Aatsitassanik piiaaneq" (Naatsorsueqqissaartarfiup taaguusersuutaanni aatsitassanik piiaaneq)[6] inuussutissarsiummut kode-qartut, ilanngullugillu suliffeqarfiit aatsitassarsiorluni misissuinerup aamma aatsitassanik piiaanerup iluanni suliaqartuusut kisimik. Suliffeqarfiit aatsitassanik piiaanermut atatillugu sullissinernik pilersuisutut pingaarnertut suliaqarfeqartut, aamma aatsitassarsiornermik inuussutissarsiuteqartuni ilaatinneqarput. Pisut ilaanni aatsitassarsiornermik inuussutissarsiutilinnut tamarmiusunut taamaallaat paasissutissanik nalunaarsukkanik peqartarpugut. Taamaattumik paasissutissanut nalunaarsukkanut najoqqutarisat taakkua tunngavigalugit paasisat aatsitassarsiornermik inuussutissarsiuteqarneq ataatsimut isigalugu atuupput, aammalu inuussutissarsiortut aatsitassarsiorluni misissuinermik aamma aatsitassanik piiaanermik suliaqartut kisimik pineqaratik. Pingaartumik aatsitassarsiornermik inuussutissarsiuteqarnermi toqqaannartumik aamma toqqaannanngitsumik iluanaarutit pillugit paasisani aamma aatsitassarsiorluni misissuineq aamma aatsitassanik allanik piiaaneq ilaatinneqarput.
- Kalaallit Nunaanni innuttaasut aatsitassarsiorluni misissuinissamut aamma aatsitassanik piiaanissamut annikitsumik aatsitassarsiorluni misissuinissamut akuersissummik tunineqarsinnaapput. Suliassat taakkua aatsitassarsiornermik inuussutissarsiuteqartuni annikitsuinnaapput, aammalu suliassat annikitsuunerat, aningaasaqarnikkut annikitsumik pingaaruteqarlutik, allaassutigalugu, taamaattumik taakkua misissueqqissaarnermi ilanngunneqanngillat.
- Misissueqqissaarnermi aningasarsiorfinni tamakkiisuni aningaasarsiortitsineq ilaatinneqarpoq: Misissueqqaarnermiit aatsitassarsiorluni misissuinermut, aatsitassarsiorfissamik pilersitsinermut, aatsitassanik piiaanermut aammalu matusinermut.

Naggasiutigalugu erseqqissarneqassaaq, misissueqqissaarnermi taamaallaat siunertaammat, aatsitassarsiornermik inuussutissarsiuteqarnerup inuiaqatigiinnut pingaaruteqarnera pillugu pissusiviusunik ilisimasanillu saqqummiussinissaq. Ilanngullugu ingerlatitsisartut, periarfissaqarfiit aporfiillu nassuiarnissaat. Tamanna inuussutissarsiutip ineriartorteqqinnissaa pillugu aalajangiinissamut tunngavissani ilanngunneqarsinnaavoq. Taamaattumik aamma misissueqqissaarnermi inassuteqaatinik saqqummiisoqanngilaq.

[6] Inuussutissarsiutinut allattukkanut nalunaaqutsersuisarneq 6-inik kisitsisitalik malillugu, DB07

Boks 1: Aatsitassarsiornermik inuussutissarsiornerup maleruagassiivigineqarnera

Namminersorlutik Oqartussat 2010-mi aatsitassanut ikummatissanullu inatsimmi aatsitassanut suliassaqarfik akisussaaffigilerlugu tiguaat. Aatsitassanut ikummatissanullu inatsit 2024-mi ilaannakortumik aatsitassanut tunngasunik suliaqarnermut inatsimmit aamma annikitsumik aatsitassarsiornermut inatsimmit taarserneqarpoq. Misissueqqaarnissamut, aatsitassarsiorluni misissuinissamut aamma aatsitassanik piiaanissamut akuersissutit akuersissuteqarnerit taakkununnga atasut ilanngullugit aatsitassanut tunngasunik suliaqarnermut inatsit malillugu tunniunneqartarput.

Angisuunik suliaqarnermut inatsit, Kalaallit Nunaanni nalinginnaasumik aningaasarsiat aningaasartuutillu naapertuutinngitsumik qaffatsillugit siunertaanngitsumik sunniinerlunnani angisuunik suliaqarnernik sanaartornissamut iluaqutaasussaq, 2013-imi atuutilerpoq. Uranimut inatsit uranimik misissueqqaarnissamik, uranisiorluni misissuinissamik aamma uranimik piiaanissamik inerteqquteqarfiusoq 2021-mi atuutilerpoq.

Piiaanissamut akuersissummik tunnineqarsinnaalernissamut, aatsitassarsiorluni misissuinissamut akuersissummut pisinnaatitsissummik pigisaqartup nunani tamalaani malitassat aalajangersimasut naapertorlugit aatsitassanik peqarfimmik piiarneqarsinnaasumik paasinarsisitsisimasussaavoq killissalersuisimasussaallunilu. Sanaartornermik suliaqarnerit aallartissinnaalinnginneranni, ingerlatassat inuiaqatigiinnut tunngasuni annertuunik sunniuteqarsinnaasut ilimagineqartariaqarpat, ingerlatseqatigiiffiup pisinnaatitsissummik pigisaqartup Inuiaqatigiinnut piujuaannartitsisumik ingerlatsinermik nalilersuinera (VSB) aamma Avatangiisinut Sunniutaasussanik nalilersuinera (VVM) Naalakkersuisut akuerisimasussaavaat.

VSB tassaavoq suliassami inuiaqatigiit aningaasaqarnerannut sunniinissamik, taassumalu iliuuseqarfiginissaanut ingerlatseqatigiiffiup qinnuteqartup nalilersuinera. VVM-imi aatsitassanut tunngasunik suliaqarnermi avatangiisinut, pinngortitamut silallu pissusaanut sunniinissaq kiisalu avatangiisinik alapernaarsuinissaq aamma aatsitassanut tunngasunik suliaqarnerup naammassinerata kingorna aatsitassarsiorfiup sumiiffianik iluarseeqqinnissaq, nassuiarneqarput.

Naalakkersuisut akuersissuteqannginneranni VSB aamma VVM tamanut ammasumik piareersaataasumik tusarniaassutigineqartussaavoq aammalu tusarniaassutigineqartussaalluni, tusarniaaneq pillugu nalunaarusiat suliarineqartussaallutik, tassani pisinnaatitsissummik pigisaqartumit oqartussaniillu tusarniaanermut akissuteqaatit ataatsimoortinneqartussaallutik. Tamatuma saniatigut tamanut ammasumik tusarniaanermut ilaatillugu, tamanut ammasumik tusarniaalluni ataatsimiititsinerit ingerlanneqartussaapput.

VSB, pisinnaatitsissummik pigisaqartup, Naalakkersuisut aamma najukkami kommunip akornanni inuiaqatigiit aningaasaqarnerannut isumaqatigiissummut (Impact Benefit Agreement, IBA), suliffissaqartitsinertut pilersuisussanullu suliassaqalersitsinertut ittunik najukkani iluanaarutissat annertunerpaamiitinnissaannut aatsitassarsiorfissap inuiaqatigiinnut pitsaasumik atuutsinneqalernissaanik kiisalu suliassap sunniinerlunnerinik imaluunniit sunniinerlussinnaanerinik annikinnerpaamiititsinissamik imaluunniit sunniinerluttussaajunnaarsinneqarnisaanik qulakkeerisussamut, aallaavigineqartussaavoq.

IMMIKKOORTOQ

1

Aatsitassarsiornermik inuussutissarsiornermi maannakkut inuiaqatigiit iluanaarutai

3. Aatsitassarsiornermik inuussutissarsiuteqarneq ullumikkut

Kalaallit Nunaanni aatsitassarsiornermik inuussutissarsiuteqarneq annikitsuinnaavoq, aammalu aatsitassarsiorfissat killilimmik amerlassusillit piviusunngortinneqarsimallutik. Kisianni aatsitassarsiorluni misissuinernik suliaqarnerit kiisalu pisortat akileraarutinit aamma royalty-nit isertitaat il.il. ilanngukkaanni aatsitassasiornermik inuussutissarsiuteqarneq milliard koruunit affaannik ataatsimut katillugu aningaasarsiortitsisimavoq.

3.1. Aatsitassarsiorfissat atuunnerisa ingerlanerani pisartut

Aatsitassarsiorfissap atuunnerata ingerlanerani pisartut nalinginnaasut immikkoortuni tallimani agguarneqarsinnaapput: Misissueqqaarneq, aatsitassarsiorluni misissuineq, aatsitassarsiorfissamik pilersitsineq, piiaaneq / ingerlatsineq kiisalu pinngortitaq iluarseqqinneqarluni matusineq. Pingaarnertigut immikkoortut kiisalu piffissat allassimaneri Ilusiliaq 1-imi takussutissiarineqarput.[7]

Ilusiliaq 1: Aatsitassarsiorfissap atuunnerata ingerlanerani pisartut

Najoqqutarisaq: Inuussutissarsiornermut, Niuernermut, Aatsitassanut, Inatsisit Atuutsinneqarnerannut Naligiissitaanermullu Naalakkersuisoqarfik

Misissueqqaarnermik immikkoortumi aallarniutaasumi nalinginnaasumik nunamit ujaqqaniillu misissugassanik katersisoqartarpoq, aammalu nunap sannaata sananeqaatai paasiniarlugit nunap sannaanik aamma geofysiskinik misissuinerit ingerlanneqartarlutik. Sumiiffiit sukumiinerusumik misissuiffigineqartussat sumiissusersineqartarput killissalersorneqartarlutillu. Tamanna **aatsitassarsiorluni misissuinerup immikkoortuani** ingerlanneqartarpoq, tassani aallarniutaasumik sumiiffimmit annertunerusumit misissugassanik katersisoqartarluni, killiffinni kingusinnerusuniittuni sumiiffinni killissalersorneqartuni misissugassanik qillerinerit ingerlanneqartarlutik. Nunap sannaani isumalluummik paasinarsisitsilluni aatsitassarsiorluni misissuineq neriulluarnartunik inerneqarpat, suliassaq

aatsitassarsiorfissamik ineriartortitsinissaq, ingerlatsinissaq matusinissarlu pillugit tunngavissat attuumassutillit tamaasa ilanngullugit, imminut akilersinnaassutsimik misissuinermi misissoqqissaarneqarsinnaavoq. Tamanna isumalluutip niuerutigalugu piiarneqarsinnaanera pillugu paasinarsisitsinissaq siunertaralugu pisarpoq.

Piiaanissamut akuersissummik tunniussinissamut, aatsitassanik isumalluummut uppernarsaatit Naalakkersuisunit akuerineqarnissaat piumasarineqarpoq. Aatsitassarsiorfimmik pilersitsinissamut ilaatigut ingerlatseqatigiiffiup qinnuteqartup Avatangiisinut Sunniutaasussanik nalilersuinera (VVM) aamma Inuiaqatigiinnut piujuaannartitsisumik ingerlatsinermik nalilersuinera (VSB) Naalakkersuisut akuersissuteqarfigissagaat piumasaqaataavoq.

Aatsitassarsiorfissap ilaatut saffiugassap aatsitassatut imerpallarlugu atugassatut ataatsimut arlalinnulluunniit motoorilinnik immaqalu akuutissanik atuilluni suliarineqarnissaanut suliareqqiisarfimmik pilersitsisoqartarpoq. Attaveqaasersuutinik pilersitsisoqartarpoq, ilaatinneqarnerusarlutik umiarsualiviit, aqqusernit aamma innaallagiamik pilersuineq. Pisuni immikkuullarissuni, assersuutigalugu sumiiffinni avingarusimasuniittuni, timmisartoqarfimmik annikinnerusumik pilersitsinissaq aamma pisariaqarsinnaavoq. Tamatuma saniatigut najugaqarfissat aamma tapersiissutitut ingerlatassat, soorlu sannavik, pilersinneqartarput. Allatut oqaatigalugu pilersitsinissamut immikkoortuani annertuunik aningaasaliisoqartariaqarpoq.

Nunarsuarmi aatsitassarsiorfimmik aatsitassanik tunisassiortumik pilersitsisoqannginnerani aatsitassarsiorluni misissuinerup pilersitsinerullu immikkoortuisa ingerlanneqarnerat agguaqatigiissillugu ukiunik 16-inik sivisussuseqartarpoq.[7]

Peqarfiup annertussusaa, piiaanermik suliarineqartussat annertussusaat aatsitassarsiorfiullu imminut akilersinnaassusaa, aatsitassarsiorfiup piffissami atuuffissaanut pingaaruteqarput, ukiut qulikkaat arlallit tamanna ingerlasinnaalluni. Tamatuma kingorna aatsitassarsiorfik **matuneqassaaq**, aatsitassarsiorfiup sumiiffiani saliisoqassaaq aammalu naasoqarfiit sapinngisamik pitsaanerpaamik annertussusilimmik iluarseqqinneqassapput. Matusinerup immikkoortua tamatuma kingorna avatangiisinik alapernaarsuilluni ukiuni arlalinni ingerlanneqassaaq.

Aatsitassarsiorfissat, piiaanerup aallartissinnaalinnginnerani aammalu isertitaqarnissap sinneqartooruteqarnissallu anguneqannginneranni, aatsitassarsiorluni misissuinermi, suliassamik ineriartortitsinermi aammalu sanaartukkanik pilersitsinermi aningaasaliisoqartarluni ukiorpassuarni ingerlanneqartariaqarput.

Taamaattumik aamma aatsitassarsiorfissaq annertuunik annaasaqarfigineqarsinnaavoq, tassami aningaasartuutit annertussusai piffissap ingerlanerani suliassap iluani avataanilu pisut malitsigisaannik allanngorsinnaammata. Tamatuma saniatigut ilaatigut aatsitassanut akigititat nikerarnerisa malitsigisaannik isertitassat allanngorsinnaapput. Aningaasartuutit iserititallu ineriartornerat suliassap imminut akilersinnaassusaanut, taamaalillunilu pilersinneqarnissaanut, ingerlanneqaannarnissaanut imaluunniit piffissami aalajangersimasumi ataavartumilluunniit matuneqarnissaanut, pingaaruteqarpoq.

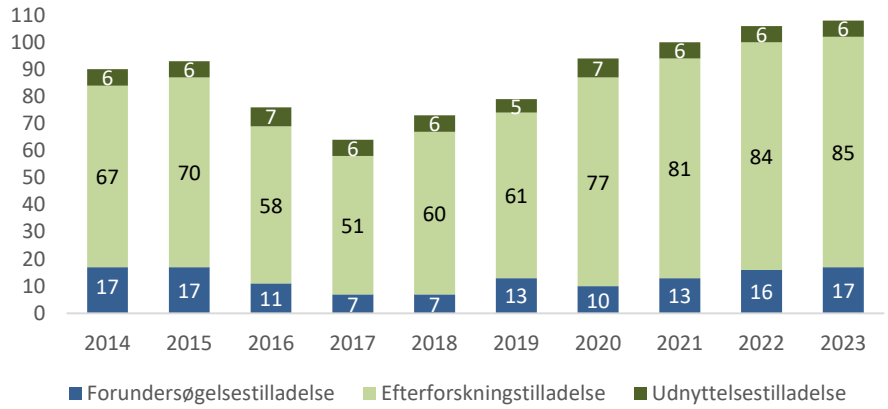
Tunngavissanut siuliani taaneqartunut ilanngullugu nunami namminermi aningaasaqarnermut ataqatigiinneranut tunngasut aamma pingaaruteqarput.

[7] Discovery to production averages 15.7 years for 127 mines, 6. Juni 2023, S&S Global Market Intelligence

3.2. Aatsitassarsiornermik inuussutissarsiuteqarneq ineriartorpoq

Kalaallit Nunaanni aatsitassarsiornermik inuussutissarsiuteqarnermi ukiuni qulikkaani misissueqqaarnernut aamma aatsitassarsiorluni misissuinissamut suliassat arlallit kiisalu aatsitassarsiorfissat ataasiakkaat, ilaatinneqarsimapput. Ilusiliaq 2-mi piffissami 2014-imiit 2023-mut misissueqqaarnissamut, aatsitassarsiorluni misissuinissamut aamma aatsitassanik piiaanissamut akuersissutit amerlassusaasa ineriartorsimanerat takutinneqarpoq. Ilusiliami takuneqarsinnaavoq, misissueqqaarnissamut aamma aatsitassarsiorluni misissuinissamut akuersissut amerlassusaat 2017-p tungaanut ikiliartortutut isikkoqarsimasut, tamatuma kingorna amerliartorsimallutik. Piiaanissamut akuersissutit amerlassusaat, akuersissutit 4-7 missaanniillutik aalajaatsuusimapput.

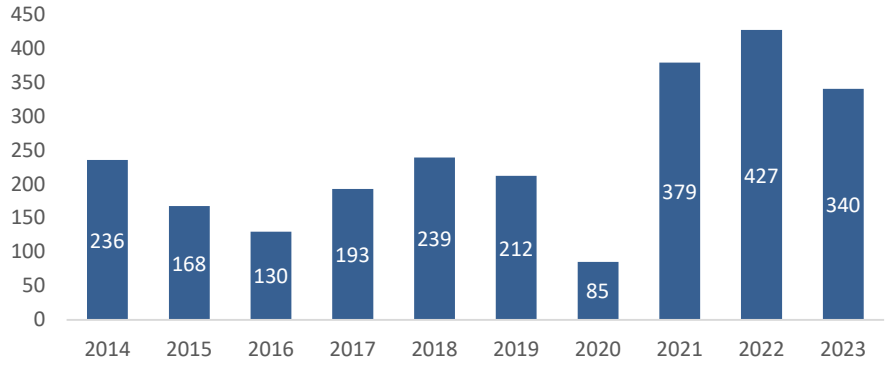
Ilusiliaq 2: Akuersissutit amerlassusaasa ineriartornerat

Najoqqutarisaq: Inuussutissarsiornermut, Niuernermut, Aatsitassanut, Inatsisit Atuutsinneqarnerannut Naligiissitaanermullu Naalakkersuisoqarfik

Ukiumoortumik aatsitassarsiorluni misissuinermut aningaasaliinerit ineriartornerat ukiut 10-t kingulliit ingerlaneranni allanngorarsimavoq. Aatsitassarsiorluni misissuinermut aningaasaliinerit Kalaallit Nunaanni avataanilu toqqaannartumik aatsitassarsiorluni misissuinermut aningaasartuutitut, ingerlatsisunut akiliutissaq ilanngullugu, naatsorsorneqarput. 2020-mi Covid-19-ip nunarsuarmi tuniluunneranut atatillugu angalanernut killilersuinerit malitsigisaannik aatsitassarsiorluni misissuinermut pisussaaffiit atorunnaarsinneqarput. Ukiuni allani aatsitassarsiorluni misissuinermut pisussaaffiit, 2016-imi aatsitassarsiorluni misissuinermut niuerfiup nunarsuarmi annikinnerpaaffimmiilernerani 130 mio. koruunit aammalu 2022-mi maannamuugallartoq annertunerpaaffimmiilernerani 427 mio. koruunit, akornanni nikerarsimapput. Tamanna Ilusiliaq 3-mi takuneqarsinnaavoq.

Ilusiliaq 3: Ukiumut aatsitassarsiorluni misissuinermut aningaasaliinerit ineriartornerat mio. koruuninngorlugit naatsorsorlugit

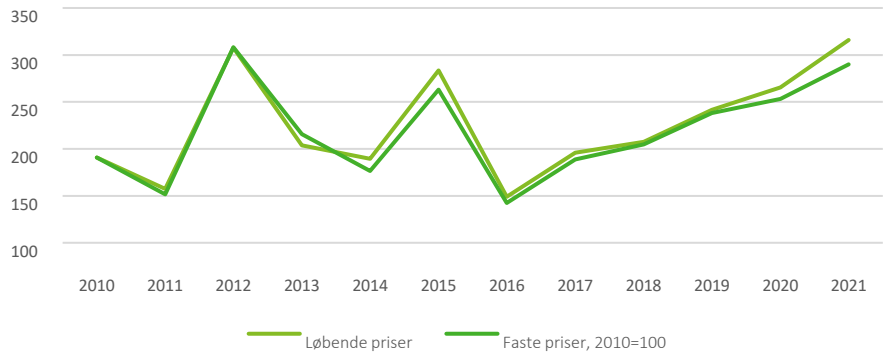

Najoqqutarisaq: Inuussutissarsiornermut, Niuernermut, Aatsitassanut, Inatsisit Atuutsinneqarnerannut Naligiissitaanermullu Naalakkersuisoqarfik

3.3. Toqqaannartumik inuiaqatigiit iluanaaruteqarnerat

Aatsitassarsiornermik inuussutissarsiuteqarnerup inuiaqatigiit aningaasaqarnerannut pingaaruteqarnera ilaatigut naleqarnerulersitsinermi, inuussutissarsiummi pilersinneqartuni, naatsorsorneqarsinnaavoq. Inuussutissarsiutinut allanut sanilliullugu inuussutissarsiut Kalaallit Nunaata aningaasaqarnerani annikitsuinnarmik annertussuseqarpoq. 2021-mi aatsitassarsiornermik inuussutissarsiutillit tunisassiornerisa kiffartuussinerillu ilanngaasiinnginnermi nalingat 316 mio. koruuniuvoq, Kalaallit Nunaanni tunisassiornerup tamarmiusup 1 %-ngajaanik annertussuseqarluni[8].

Ilusiliaq 4: Aatsitassarsiornermik inuussutissarsiutilinni tunisassiornerup kiffartuussinerillu ilanngaasiinnginnermi nalingisa ineriartornerat mio. koruuninngorlugu naatsorsorlugit

Najoqqutarisaq: Naatsorsueqqissaartarfik

2022-mi aatsitassarsiornermik inuussutissarsiutilinnik sulisut 100-t missaanniipput[9] suliffeqarfinni 30-ngajanni agguarsimallutik[10]. Aatsitassanik avammut nioqquteqarneq 2022-mi avammut nioqquteqarnerup tamarmiusup 1 %-ia inorlugu annertussuseqarpoq aammalu 2012-imi avammut nioqquteqarnerup

[8] Naatsorsueqqissaartarfik, takussutissiaq NRD0318
[9] Naatsorsueqqissaartarfik, takussutissiaq ARDBFB01. Malugiuk takussutissiami "Aatsitassanik piiaaneq", danskit inuussutissarsiortunut kode atortagaat DB07 nassuiaassutigineqarmat, taamaattumillu saffiugassat saniatigut aatsitassanik allatut ilusilinnik nalinginnaasumik imaqarsinnaalluni. Paasissutissanut annertunerusunut: https://www.dst.dk/da/Statistik/dokumentation/nomenklaturer/db07
[10] Naatsorsueqqissaartarfik, takussutissiaq ESD1A

qaffasinnerpaamiinnerani 3 %-it missaanniissimalluni[11]. Inuussutissarsiummi sinneqartooruteqarsinnaaneq 2010-2020-mi ataatsimut isigalugu amigartooruteqarfimmiissimavoq[12].

3.3.1. Pisortat isertitaat

Aatsitassarsiornermik inuussutissarsiornermi aningaasaqarnikkut ingerlataqarneq inuiaqatigiinnut toqqaannartumik arlalinnik isertitaqartitsisarpoq. Pisortat karsiinut aatsitassarsiornermik inuussutissarsiornermi aningaasaqarnikkut ingerlataqarnerup kingunerisaanik inunnit, ingerlatseqatigiiffinnit pissarsianillu akileraarutinit kiisalu royalty-nit isertitaqarnermik tamanna kinguneqarpoq. Aallaaviatigut inuiaqatigiit isertitaat misissueqqaarnerup, aatsitassarsiorluni misissuinerup, aatsitassarsiorfissamik pilersitsinerup, piiaanerup aammalu matusinerup immikkoortuini ingerlatseqatigiiffimmi pisinnaatitsissummik pigisaqartumi taassumalu pilersuisuini sulisunit inuit akileraarutaanneersuupput kiisalu pilersuisunit ingerlatseqatigiiffinnit pissarsianillu akileraarutineersuullutik. Tamatuma saniatigut piiaanerup immikkoortuani inuiaqatigiit isertitaat ingerlatseqatigiiffimmit pisinnaatitsissummik pigisaqartumit ingerlatseqatigiiffinni pissarsianillu akileraarutineersuupput kiisalu royalty-neersuullutik.

Annertussusissaliussat makkua royalty-nut atuupput (pisariillisagaq)[13]:

- Aatsitassat qaqutigoortut: kaaviiaartitanit royalty 5,0 % (piumasaqaatit aalajangersimasut tunngavigalugit aningaasartai ingerlatseqatigiiffinnit pissarsianillu akileraarutinut akilerneqartunut royalty-nut akiliummi ilanngaatigineqartunut naapertuussinnaapput)
- Ujaqqat pinnersaasiassat: kaaviiaartitanit royalty 5,5 % aamma sinneqartoorutinit royalty 15 % (immikkut annertuunik sinneqartooruteqarnermi)
- Aatsitassat allat: kaaviiaartitanit royalty 2,5% (piumasaqaatit aalajangersimasut tunngavigalugit aningaasartai ingerlatseqatigiiffinnit pissarsianillu akileraarutinut akilerneqartunut royalty-nut akiliummi ilanngaatigineqartunut naapertuussinnaapput)

Aatsitassarsiornermik inuussutissarsiutilinni aningaasaqarnikkut ingerlataqarnerup aamma najukkani inuiaqatigiinnut iluaqusiinissaa qulakkeerniarlugu, ingerlatseqatigiiffiup pisinnaatitsissummik pigisaqartup aamma oqartussat akornanni inuiaqatigiit aningaasaqarnerannut isumaqatigiissusiortoqartarpoq. Aatsitassarsiorfissap najukkami inuiaqatigiinni sapinngisamik pitsaanerpaamik akuliutsinneqarnissaa aammalu ilaatigut aatsitassarsiorfiutileqatigiiffiit assersuutigalugu ilinniartitaanermut kultureqarnermullu tapersiinissamut pisussaaffilernissaat, isumaqatigiissummi qulakkeerneqartussaapput. Tapersiinermi isumaqatigiissutit ataasiakkaat apeqqutaasarput, kisianni agguaqatigiissillugu 1 mio. koruunit missaanniittarsimalluni, taakkua annertunerpaartai ilinniartitaanermut aningaasaateqarfinnut ingerlatinneqartarlutik.

[11] Naatsorsueqqissaartarfik, takussutissiaq IEDEXP
[12] Naatsorsueqqissaartarfik, takussutissiaq ESDRESBAL.
[13] Aatsitassanut oqartussaq: Aatsitassanut royalty. Link: https://govmin.gl/da/udnyttelse/opstart-af-minedrift/skatter-og-afgifter-royalty/

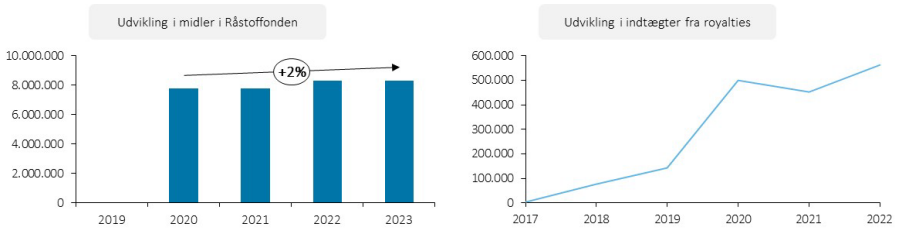
Boks 2: *Impact Benefit Agreement*, IBA

Inuiaqatigiit aningaasaqarnerannut isumaqatigiissut taagorneqartoq *Impact Benefit Agreement* (IBA) tassaavoq ingerlatseqatigiiffiup pisinnaatitsissummik pigisaqartup, Naalakkersuisut aammalu najukkami kommunip akornanni isumaqatigiissut. Tassani najukkami sumiiffiani suliassami iluanaaruteqarnissaq qulakkeerneqartussaavoq, peqatigisaanillu sunniinerlulnnissat annikillisinneqartussaallutik imaluunniit pinngitsoortinneqartussaallutik. Ilaatigut najukkami innuttaasunut suliffissanik qanoq pilersitsisoqassanersoq aammalu najukkami suliffeqarfiit qanoq suliassaqalersinneqassanersut, isumaqatigiissutini ukkatarineqarput. Isumaqatigiissummi ilaatigut ilinniartitaanermut kultureqarnermullu aningaasaateqarfinnut aningaasanik immikkoortitsisoqarsinnaavoq. Kalaallit Nunaanni aatsitassarsiorfimmik pilersitsinissaq sioqqullugu isumaqatigiissuteqartoqartarpoq. Pisussaaffeqarneq nalinginnaasumik pilersitsilernerup ingerlatsinerullu nalaanni atuutsinneqartarpoq.

Ingerlatseqatigiiffiit ilaatigut misissueqqaarnissamut, aatsitassarsiorluni misissuinissamut piiaanissamullu akuersissummik pigisaqartut, ilaatigut akuersissutinik tunniussinermut, oqartussat siunnersortinut aningaasartuuteqarnerannut aammalu pisut ilaanni oqartussat piffissamik atuinerannut atatillugu oqartussanut utertillugu akiliinissamik pisussaaffilerneqartarput. Oqartussanut utertitsilluni akiliinermi oqartussat suliarinninnermut aningaasartuutaasa ilai matussuserneqartarput.

Ilusiliaq 5-imi aatsitassarsiornermik aningaasaateqarfimmi aningaasaatit kiisalu royalty-nit isertitat ineriartornerat takutinneqarpoq. Annertussusai annikikkaluartut, ineriartornermi ukiuni kingullerni ineriartornerup annertusiartorsimanera takutinneqarpoq. 2022-mi royalty-nit isertitat million koruunit affaasa missaannik annertussuseqarsimapput.

Ilusiliaq 5: Aatsitassarsiornermik aningaasaateqarfimmi aningaasaatit aamma royalty-nit isertitat ineriartornerat (kr.)

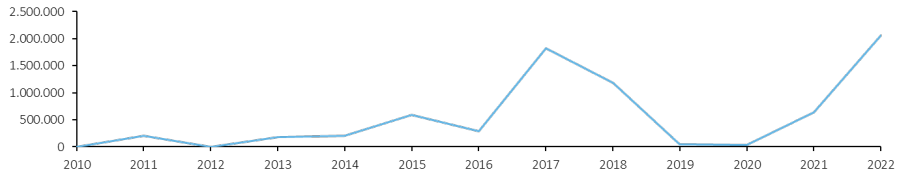

Najoqqutarisaq: Aningaasaqarnermut Akileraartarnermullu Naalakkersuisoqarfik (Aatsitassarsiornermik aningaasaateqarfik) kiisalu Inuussutissarsiornermut, Niuernermut, Aatsitassanut, Inatsisit Atuutsinneqarnerannut Naligiissitaanermullu Naalakkersuisoqarfik

Paasissutissat nalunaarsukkat tunngavigineqartut tunngavigalugit aatsitassarsiornermik inuussutissarsiortunit akileraarutitigut isertitat eqqoqqissaartumik missingersorneqarsinnaanngillat. Aningaasaqarnermut Akileraartarnermullu Naalakkersuisoqarfimmit paasissutissani nalunaarsukkani aatsitassarsiornermik inuussutissarsiutilinni ingerlatseqatigiiffinnit aalajangersimasunit isertitat, piffissami 2010-miit 2022-mut ingerlatseqatigiiffiit akileraarutaanneersut aamma akileraarutinit A-neersut, takussutissiarineqarput; takukkit Ilusiliaq 6 aamma Ilusiliaq 7. Ingerlatseqatigiiffiit akileraarutaannit isertitat piffissami nikerarsimallutik, inuit akileraarutaat 2016-imiilli qaffakkiartuaarsimapput. 2022-mi ingerlatseqatigiiffiit akileraarutaat 2 mio. koruunit missaanniipput,

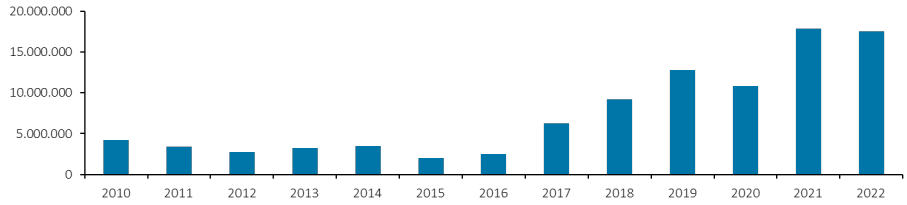
taamaalillunilu killeqarlutik, inuit akileraarutaat ukioq taanna 17 mio. koruunit missaanniissimallutik. Piffissami pissarsianit akileraaruteqartoqarsimanngilaq.

Ilusiliaq 6: Aatsitassarsiornermik inuussutissarsiuteqarnerup ilaannit ingerlatseqatigiiffiit akileraarutaasa ineriartornerat (kr.)

Najoqqutarisaq: Aningaasaqarnermut Akileraartarnermullu Naalakkersuisoqarfik

Ilusiliaq 7: Aatsitassarsiornermik inuussutissarsiuteqarnerup ilaannit sulisunit akileraarutit A-t ineriartornerat (kr.)

Najoqqutarisaq: Aningaasaqarnermut Akileraartarnermullu Naalakkersuisoqarfik

3.4. toqqaannanngitsumik inuiaqatigiit iluanaaruteqarnerat

Suliassat amerlanersai aatsitassarsiorfimmik pilersitsinissaq sioqqullugu immikkoortuni inissisimapput. Aatsitassarsiorluni misissuinermut aamma sanaartukkanik pilersitsinermut immikkoortut, nunanut tamalaanut ataqatigiissillugit agguaqatigiissillugu ukiunik 16-inik sivisussuseqartarput[14], taamaattumillu aatsitassanik piiaanissaq sioqqullugu aningaasaqarnikkut ingerlatat pilersinneqartartut qulaajaaviginissaat aamma naleqquppoq. Aatsitassarsiorluni misissuinerup immikkoortuani aatsitassarsiornermik inuussutissarsiuteqartut, inuussutissarsiutit assigiinngitsut arlallit akimorlugit pilersuisunik amerlasoorpassuarnik atuisarput. Taamaaqataanik aatsitassarsiornermik inuussutissarsiuteqartut aningaasaqarnikkut naleqarnerulersitsiviusumik pilersuisut tapersiisarput kiisalu inunnit, ingerlatseqatigiiffinnit iluanaarutinillu akileraarutinit pisortanut isertitaqartitsisarlutik.

Pilersuisunik suliassaqartitsinermut suliassap immikkoortua apeqqutaasarpoq. Aatsitassarsiorluni misissuinerup immikkoortuata nalaani taakkua ilaatigut aatsitassanut tunngasunik suliassanik suliaqarsinnaapput, soorlu qillerutinik passussineq, nunap sannaani misissugassanik misissueqqissaarneq, kisianni aamma tapersiinermi ingerlatassat assigiinngitsut, soorlu camps-ini nerisaqartitsineq, oqarasuaatikkut attaviliineq kiisalu Kalaallit Nunaannut aamma Kalaallit Nunaannit kiisalu Kalaallit Nunaata iluani atortunik sulisunillu umiarsuarmik, prammimik, qulimiguulimmik timmisartumillu assartuussineq.

[14] World Energy Outlook 2022, International Energy Agency, quppernerit 23-24 aamma 6 June 2023, S&P Global Market Intelligence; https://www.spglobal.com/marketintelligence/en/news-insights/research/discovery-to-production-averages-15-7-years-for-127-mines: "*(…) time from the discovery of a deposit, followed by exploration, studies and mine construction, to the start of production (…) The 127 included mines have an average lead time of 15.7 years from discovery to commercial production, with a range of six to 32 years.*",
"*Developing new deposits of critical minerals has historically taken over 16 years on average, with 12 years spent lining up all aspects of permitting and financing and 4-5 years for construction.*"

Tammaarsimaarfissanik kalaallit Nunaanni tunngaviusumik attaveqaasersuutinit aamma pisiniarnissamut periarfissanit il.il. avingarusimallutik inissisimasunik ikkussuineq, ingerlatsineq piiaaqqinnerlu, silaannakkut imaatigullu assartuussinermi, nerisaqartitsinermi, ingerlasussanik piareersaanermi, VVS-ini, sanasut suliassaanni, svejserinermi, qillerinerni, qaartiterinerni, maskiinanik atortunilu attartortitsinermi iluarsaassinermilu, eqqagassalerinermi, isumannaallisaanermi, misissueqqissaarnernik suliaqarnermi, nunap sannaata, geofysikkip avatangiisillu iluanni siunnersortitut sulinermi kiisalu aningaasaqarnikkut inatsisilerinillullu kiffartuussinerni agguaqatigiissillugu inuit 60-it missai suliffissaqartinneqarput. Suliffeqarfiit aatsitassarsiorfissani akuusut paasiniarneqarnerisa takutippaa, 2023-mi suliffeqarfiit paasineqartut 81-it aatsitassarsiornermik inuussutissarsiornerup ”Aatsitassanik piiaaneq” inuussutissarsiummut kode-ralugu ilaaniinngitsut amerlasuujusut, taakkualu amerlanerpaartai taamatut inissisimanngitsut. Tamatuma saniatigut paasiniaanerup takutippaa suliffeqarfiit tallimaappata sisamat missai tamakkiisumik ilaannaasumilluunniit Kalaallit Nunaanni aallaaveqartut.

3.4.1. Amerlisaatit

Aatsitassarsiornermik inuussutissarsiuteqartut, aatsitassarsiornermik inuussutissarsiuteqartut pilersuisuinit toqqaannanngitsumik iluanaarutitigut inuiaqatigiinnut atitunerusumik aningaasarsiortitsisarnerat qulaajarniarlugu, isertunik anisunillu misissueqqissaarnerup aatsitassarsiornermik inuussutissarsiornermut amerlisaatitut sunniisarnera atorparput. Amerlisaammi takutinneqarput aningaasaqarnermi sunniutaasussat tamarmiusut, tassa imaappoq inuussutissarsiutini tamaginni, inuussutissarsiummi ataatsimi aningaasaqarnikkut ingerlataqarnermi immikkoortumi ataatsimi allanngortoqarnerani. Aatsitassarsiornermik inuussutissarsiutilinnut amerlisaatit pingasut missingersorpagut:

1. Anisunut amerlisaat, aatsitassarsiornermik inuussutissarsiutip immikkoortumik ataatsimik tunisassiornini annertusitippagu, nunap tunisassiornerata ilanngaasiinnginnermi nalingani ataatsimoortumik allanngornermik takutitsisoq.
2. ilanngaasiinnginnermi naleqarnerulersitsinermut amerlisaat, aatsitassarsiornermik inuussutissarsiutip immikkoortumik ataatsimik tunisassiornini annertusitippagu, akigititani nalinginnaasuni naatsorsorlugu nunap tunisassiornerani allannguummik takutitsisoq, tassa imaappoq niuerfimmi akigititat moms-imik, akitsuutinik tapiissutinillu iluarsillugit.
3. Suliffissaqartitsiniarnermut amerlisaat, aatsitassarsiornermik inuussutissarsiutilinni ulloq tamaat sulisartussaq ataaseq atorfinitsinneqarpat, nunami ulloq tamaat sulisartut amerlassusaanni allanngornermik takutitsisoq

Takussutissiaq 1-imi misissueqqissaarnerup inerneri takuneqarsinnaapput. Kalaallit Nunaannut amerlisaatit pingasut taakkua saniatigut, sanilliussinissaq eqqarsaatigalugu, nunanut allanut arlalinnut ataatsimik aatsitassarsiornermi inuussutissarsiuteqartunut amerlisaatit ikkunneqarput.

Takussutissiami takuneqarsinnaavoq aatsitassarsiornermik inuussutissarsiuteqarneq inuussutissarsiutinut allanut pitsaasumik sunniuteqartoq. Aatsitassarsiornermik inuussutissarsiortuni assersuutigalugu tunisassiorneq 1 mio. koruuninik annertusitinneqarpat, tamanna 1,41 mio. koruunit missaannik aningaasaqarnermi ataatsimut katillugu tunisassiornerulersitsisussaavoq. 1 mio. koruuninik tunisassiornerulernerup ilanngaasiinnginnermi naleqarnerulersitsinera taamaapajaanginnartussaavoq; tassalu 1,42 mio. koruunit missaanniilluni.

Takussutissiaq 1: Aatsitassarsiornermik inuussutissarsiornermi amerlisaatitut sunniinerit

	Pissarsiassamut amerlisaat	Ilanngaasiinnginnermi aningaasarsiornerulernissamut tikkuussisoq	Suliffissaqartitsinermut amerlisaat
Kalaallit Nunaat	**1,41**	**1,42**	**1,10**
Australien	1,22	1,19	1,75
Kina	2,44	2,69	4,46
USA	1,77	1,80	2,45
Sydafrika	1,90	1,96	2,74
Indonesien	1,34	1,24	1,88
Finland	1,64	1,69	1,96
Polen	1,61	1,65	1,85
Brasilien	1,67	1,56	7,63

Nassuiaat: Aatsitassarsiornermik inuussutissarsiuteqarneq naatsorsukkani matumani saffiugassat saniatigut aatsitassanik allanik imaqarsinnaavoq. Tassani pineqarpoq amerlisaat type 1, toqqaannartunik toqqaannanngitsunillu sunniinernik imaqartoq

Najoqqutarisaq: Naatsorsueqqissaartarfik, OECD-imi IO-mi 2018-imut aamma 2019-imut takussutissiat

Suliffissaqartitsiniarnermut amerlisaammi takutinneqarpoq, aatsitassarsiornermik inuussutissarsiuteqartuni sulisorineqartut inunnik 10-nik amerlisinneqarpata, tamanna inuiaqatigiinni allani, inuussutissarsiutini allanik inummik ataatsimik suliffissaqartitsinerulersuni, kaaviiaartitsilertussaasoq. Nunanut allanut sanilliullugu Kalaallit Nunaannut suliffissaqartitsiniarnermut amerlisaat appasippoq. Tamanna ilaatigut nassuiarneqarsinnaavoq, sulisorineqartut amerlanersaasa nunanit allaneersuullutik sulisuunerat. Sulisussat nunanit allaneersut Kalaallit Nunaata avataani aningaasarsianit isertitaminnik atuinerunissaat naatsorsuutigineqarsinnaavoq, taamaattumik taakkua Kalaallit Nunaata aningaasaqarneranut tapersiinerat suliffissaqartitsinerallu killeqartussaalluni.

Aatsitassanik piiaanerup nalinga, aatsitassarsiornermik inuussutissarsiutilinni (toqqaannartumik iluanaaruteqarnerit) aammalu inuussutissarsiutini allani pilersuisuni suleqatigisanilu il.il. (toqqaannanngitsumik iluanaaruteqarnerit) tunisassiornerup nalingatut naatsorsorneqartoq, anisunut amerlisaat tunngavigalugu aammalu aatsitassarsiornermik inuussutissarsiuteqartut tunisassiornerisa ilanngaasiinnginnermi nalingannut ataqatigiissillugu 445 mio. Koruuninut missingersorneqarsinnaavoq. Kisitsimmi aatsitassarsiornermik inuussutissarsiutilinni tunisassiornerup kiffartuussinerillu ilanngaasiinnginnermi nalingat (316 mio. kr.) amerlisaammik 1,41-mik amerlisarlugu, aallaavigineqarpoq. Tassani Kalaallit Nunaanni suliffeqarfinni tunisassiornerup kiffartuussinerillu nalingat pineqarpoq. Taamaattoq suliffeqarfiit kaaviiaartitsinermik ilaat nunanit allaniit aasinnaalluarpaat. Tassunga ilanngunneqarsinnaavoq malittaasumik sunniinerit nalingat, aningaasaqarnikkut ingerlataqarnerulernertut aamma inuiaqatigiinni aningaasarsiortitsinerulernertut iluseqartoq, aatsitassarsiornermik inuussutissarsiuteqartuni inuussutissarsiutinilu allani naleqarnerulersitsinermut tunngatinneqarsinnaasoq. Malittaasumik sunniinerit, takuuk misissueqqissaarnermi aallarniutaasuni killissalersuineq, amerlassusilerneqanngillat.

Boks 3: Aatsitassarsiornermik inuussutissarsiornerup toqqaannanngitsumik iluanaaruteqarfiunera

Apersuinerit atorlugit, *field reports* aamma aatsitassarsiorluni misissuinernit naatsorsuutit kiisalu suliffeqarfiit aatsitassarsiornermik inuussutissarsiuteqartuni eqqaannilu suliaqartuusut paasiniarneqarnerisigut, aatsitassarsiornermik inuussutissarsiuteqarnermi toqqaannaanngitsumik iluanaarutit erseqqissarneqarput.

Pingaartumik assartuussinermik inuussutissarsiuteqartut, assassornermik sullissinermillu inuussutissarsiuteqartut, aatsitassarsiornermik inuussutissarsiuteqartut suliaqarnerisa malitsigisaannik ujartuisoqarneranik misigisaqarput; aammalu aatsitassarsiorluni misissuinerup immikkoortuaniik, pingaartumillu piffissami suliaqarnerpaaffiusumi juulimiit septembarimut. Matuma kinguliani toqqaannanngitsumik iluanaarutinut, aatsitassarsiornermik inuussutissarsiuteqarnermit pilersinneqartunut, marlunnik assersuuteqartoqarpoq.

Assersuut 1: Silaannakkut assartuussineq

Qulimiguullit 11-13 missai piffissami suliaqarfiunerpaasumi Kalaallit Nunaanni suliaqarnerini tamaginni tallimat angullugit ilaasoqartarput. Qulimiguullit sulisunit 20-t missaannik amerlassusilinnit sullinneqartarput. Sullitat pingaartumik tassaapput sulisartut nunanit allaneersut, aatsitassarsiorluni misissuinermik suliaqarnernut imaluunniit aatsitassarsiorfimmut ingerlanneqartumut ataatsimut atatillugu camps-ini suliartorlutik nunatsinnukartut. Aatsitassarsiornermik inuussutissarsiornermi eqqaanilu sulisut 300-400 missaanniittut, Kalaallit Nunaanni sulinerminnik ingerlatsisinnaanissamut silaannakkut angallanneqarnissamik pisariaqartitsipput. Aatsitassarsiornermik inuussutissarsiortut ingerlataasa malitsigisaanik silaannakkut angallassinermut toqqaannanngitsumik iluanaarutit **75 mio. koruunit** missaannut missingersorneqarput.

Assersuut 2: Camps-inik sullissineq

Pingaartumik aatsitassarsiorluni misissuinerup immikkoortuanut atatillugu Kalaallit Nunaanni suliffeqarfiit, pingaartumik suliffeqarfinnut nunanit allaneersunut, ikiuunnissaminnik neqerooruteqartarput. Sullissinerni ilaatigut ilaatinneqarput qinnuteqarnernut akuersissuteqarfigineqarnissamullu, asimi pisussanut pilersaarutiminnik ilusilersuinissamut, sulisussarsiornissamut, ingerlasussanik piareersaanissamut atortunillu assersuutigalugu tuperneq aamma generatorinik attartornissamut kiisalu camps-ini site management-inut ikiorneqarnissaq.

Camp-imi ataatsimi agguaqatigiissillugu inuit 60-it missai illusimatinneqartarput aammalu piffissami suliaqarfiunerpaasumi sites nalinginnaasumik 3-4-nik amerlassuseqartarlutik. Tamanna piffissami suliaqarfiunerpaasumi piffissaq tamaat sulisussanut 4 missaannut suliassaqartitsisarpoq. Tamatuma saniatigut pilersuisuni, camps-inut nerisassanik pilersuisussani kiisalu atortunik assartuussisussani, kaaviiaartitsisoqartarpoq. Ataatsimut isigalugu aatsitassarsiorluni misissuinerup immikkoortuani camps-inik sullissinermut atasumik toqqaannanngitsumik iluanaarutit **24 mio. koruunit missaannik** annertussuseqartut missingersorneqarpoq.

Nassuiaat: Assersuutini marluusuni aningaasaqarnikkut ingerlataqarnerulernermi aammalu inuiaqatigiinni aningaasarsiortitsinermi, aatsitassarsiornermik inuussutissarsiuteqarnermi inuussutissarsiutinilu allani aningaasarsiornerulersitsinermut tunngatinneqarsinnaasumi, aamma malittaasumik iluanaaruteqartoqartussaavoq. Taamaattoq taakkua paasissutissat nalunaarsukkat tunngavigineqartut tunngavigalugit amerlassusilerneqarsinnaanngillat.

IMMIKKOORTOQ 2

Aatsitassarsiornermik inuussutissarsiuteqarnerup siunissami inuiaqatigiinnut iluanaaruteqartitsisinnaanera

North American Nickel-ip Maniitsup kujataata kangiani aatsitassarsiorluni misissuinermi tammaarsimaarfia. Suliassami siunnerfigineqarput nikkelit, kanngussat aamma platin-eqatigiit saffiugassat. Najoqqutarisaq: Arctic Today

4. Periusissatigut aallaaviusoq

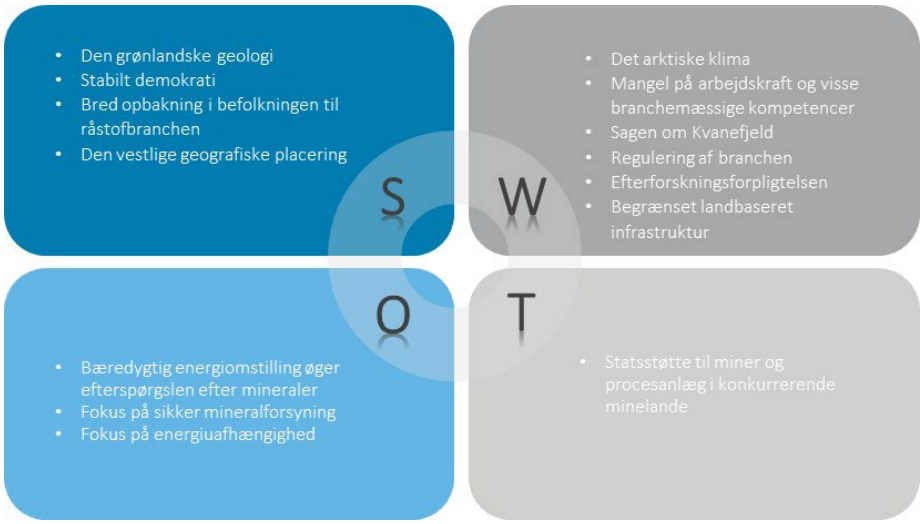
Aatsitassarsiornermik inuussutissarsiuteqarneq annertuunik periarfissaqarfiuvoq, inuiaqatigiinnut iluaqutaasinnaalluni. Kisianni tamatuma piviusunngortinnissaanut annertuunik aningaasaliisoqartariaqarpoq, taamatullu aporfiit, ilaatigut piukkunnartunik sulisussaaleqinermut aammalu inuussutissarsiummi atugassarititaasunut killissaliussanut atuuttunut siunissamilu atuuttussanut tunngatillugu pingaartumik aningaasaliisartut nunanit allaneersut akornanni nalornissuteqarnertut ittut sumiissusersineqartussaallutik.

Aatsitassarsiornermik inuussutissarsiuteqarnerup misissoqqissaarneqarnerani, annertuunik periarfissaqarfeqartoq suli atorneqalersimanngitsunik, takorluuisarneq taperserneqarpoq. Periarfissaqarfiit taakkua inuussutissarsiortunut aammalu inuiaqatigiinnut kalaallinut atitunerusumik qanoq atorneqalersinnaanersut, kiisalu

tamatumani suut pisariaqartussaanersut, misissueqqissaarnerup immikkoortuata aappaani matumani saqqummiunniarneqarput. Tamanna inuussutissarsiornermi suiaqartuusut aalajangiisartullu, aatsitassarsiornermik inuussutissarsiuteqarnermut ineriartortitsisinnaasumik aalajangiisinnaanissaanut tapersiissutaavoq.

Siunissami Kalaallit Nunaanni aatsitassarsiornermik inuussutissarsiornermut aporfiit periarfissaqarfiillu paasisinnaanerunissaannut, inuussutissarsiummi periusissatigut aallaaviusut paaseqqaarnissaat pingaaruteqarpoq. tamanna inuussutissarsiummi nukittuffiit sanngiiffiillu kiisalu periarfissat aarlerinartullu qulaajarnerisigut pissaaq[15]. Misissueqqissaarnerup immikkoortua taanna uppernarsaatinik misissuataarinermik kiisalu Kalaallit Nunaanni aatsitassarsiornermik inuussutissarsiortuni eqqaanniittunilu soqutigisaqartunik apersuinernik annertunerusumik aallaaveqarpoq.

Ilusiliaq 8: Kalaallit Nunaanni aatsitassarsiornermik inuussutissarsiuteqarnermut periusissatigut aallaaviusoq (SWOT-imi misissueqqissaarneq)

Nukittuffiit

- **Kalaallit Nunaanni nunap sannaa**
  Kalaallit Nunaat aatsitassanik assigiinngitsunik arlalinnik annertuunik peqarfeqarpoq, ilanngullugit aatsitassat EU-Kommissionimit aatsitassatut pinngitsoorneqarsinnaanatik pingaaruteqartutut nassuiarneqartut 34-iusut ilaannik 25-inik, aammalu aatsitassat USA-mit aatsitassatut pinngitsoorneqarsinnaanatik pingaaruteqartutut nassuiarneqartut 50-iusut ilaannik 43-nik. Ilaatigut aatsitassanik qaqutigoortunik annertoorujussuarnik peqarfeqarpoq, nunarsuarmi ujartorneqaraluttuinnarlutik nukissiuutinut teknologiinik mingutsitsinngitsunik arlalinnik tunisassiornermi ilaatinneqartartunik.

- **Oqartussaaqatigiinneq aalajaatsoq**
  Kalaallit Nunaat nunanut tamalaanut tunngatillugu nuna politikkikkut aalajaatsumik inissisimavoq, allaffissorneq paasiuminartuulluni aammalu peqquserlunniartarneq annikitsuulluni. Tamatuma saniatigut Kalaallit Nunaanni aningaasat naleerukkiartortarnerat aammalu aningaasat nalingini annaasaqarsinnaaneq annikipput, Euro-mut sanilliullugu koruunip aalajangersimasumik naleqarnissaanik politikkeqalersimanermit pilersinneqarluni. Soqutiginnittut aperineqartut arlallit aamma

[15] Taanna aamma SWOT-imi misissueqqissaarnertut ilisimaneqarpoq (tuluttut: Strengths, Weaknesses, Opportunities, Threats)

erseqqissarpaat, ataatsimut isigalugu inatsisitigut killissaliussanut tunngatillugu inatsisitigut tapersiisoqarluartoq aammalu atorfilittat attaveqarfiginissaanni oqaatsitigut aporfeqarpallaanngitsoq.

- **Aatsitassarsiornermik inuussutissarsiutilinnut innuttaasut atituumik tapersersuinerat**
  Ataatsimut isigalugu inuussutissarsiorneq tapersersorneqarpoq. Taamaattoq maannakkut Kuannersuit pillugu isumaqatigiissitsiniarnermut suliaq (*Kuannersuit*) nalornilernissamut pissutissaqalersitsisimavoq.

- **Nunami sumiiffinni nunani killerni inissisimaneq**
  Kalaallit Nunaata nunarsuarmi killerni ilaanera, piffinni nunami sumiiffinnut politikkikkut pissanganartorsiorfiusumi aammalu aalajaatsumik pilersuinerit ingerlanissaannik qulakkeerinissaq ukkatarineqarluni aatsitassarsiornermik inuussutissarsiortuni nukittuffiuvoq. Nunani killerni inissisimaneq suliffeqarfiit nunani killerniittut, ilaatigut nukissiornermut teknologiinik mingutsitsinngitsunik sanaartornermi aatsitassanik pinngitsoorneqarsinnaanatik pingaaruteqartunik atuisartut, akornanni annertusiartortumik ujartorneqartarpoq. Aamma ineriartorneq Aatsitassat Pinngitsoorneqarsinnaanatik pingaaruteqartut pillugit Europami Peqqussummit[16], qanittumi EU-mit akuerineqartumit, ingerlatinneqarpoq.

Sanngiiffiit

- **Issittumi silap pissusaa**
  Kalaallit Nunaanni issittumi silap pissusaa, aatsitassarsiorluni misissuinermut ingerlatseqatigiiffiit aamma aatsitassarsiorfiutileqatigiiffiit qanoq qaqugukkullu suliaqarsinnaanerannut pingaaruteqarpoq. Immakkut aqqutissat aalajangersimasut sikusarnerat, assersuutigalugu aatsitassarsiorfinnut aalajangersimasunut ukioq tamaat aatsitassanik pilersuineq avammullu annissuineq ingerlanneqarsinnaanani. Tamatuma toqqorsivinni inissaqartitsinissaq aammalu kingoraartissani aningaasaliinissaq pisariaqartinneqarnerulertarpoq. Aatsitassanik umiarsuarmik aallarussinissamut periarfissat killeqarnerisa, pisut ilaanni tunisinernit isertitassat kinguartissinnaavaat aammalu suliffeqarfimmi sulinermi aningaasaatit atortariaqartilersinnaallugit. Issinnerata ukiuunerani qaammatit ilaanni sumiiffiit ilaanni silami suliaqarnissamut periarfissaqanngnnerulersissinnaavaa.

- **Sulisussaaleqineq aamma inuussutissarsiornermi aalajangersimasunik piginnaasaqarneq**
  Kalaallit Nunaanni sulisussat 2022-mi inuit 29.000-ngajaapput[17], taakkunannga suliffissaaleqisut agguaqatigiissillugu 3 %-erluinnaallutik[18]. Sulisussat ikittuinnaanerat, suliffissaaleqisoqanngingajanneranut ataqatigiissillugu, nunanit allaneersunik sulisoqarnissamik pisariaqartitsinermik kinguneqartarpoq, tamannalu aatsitassarsiornermik inuussutissarsiuteqartunut unammilligassaasinnaavoq. Tamanna aatsitassat aallaaviatigut kalaallit Nunaanni suliarineqartassasut pillugu siunertaqarnermik sakkortunerulersitsisussaavoq.[19] Taamaattoq

[16] Engelsk: Critical Raw Materials Act
[17] Naatsorsueqqissaartarfik, Arbejdsstyrken blandt fastboende, 18 til pension alderen, 2022, https://bank.stat.gl/pxweb/da/Greenland/Greenland__AR__AR10/ARXSTK1.px/table/tableViewLayout1/?rxid=ARXSTK106-05-2024%2022%3A22%3A24
[18] Naatsorsueqqissaartarfik, Antal ledige i gennemsnit pr. måned blandt fastboende, 2022, https://bank.stat.gl/pxweb/da/Greenland/Greenland__AR__AR40/ARXLED3.px/table/tableViewLayout1/?rxid=ARXLED306-05-2024%2022%3A16%3A13
[19] Politiken, 15. marts 2024: Derfor er EU i Grønland i dag

assersuutigalugu *fly-in fly-out*-aaqqissuussineq tunngavigalugu, sulisussanik nunanit allaneersunik Kalaallit Nunaannut suliartorusuttoqarsinnaavoq. Nuummi timmisartoqarfiliassami assersuutigalugu nunanit arfineq marlunneersut sulisorineqarput, aammalu sanaartorfinni allani aammalu neriniartarfinni sulisut akornanni oqaatsit assigiinngitsorpassuit atorlugit oqaluttoqartarpoq.[20]

- Kuannersuit pillugu suliassaq
  Uranimut inatsisip malitsigisaanik Kuannersuarni suliassamut (*Kuannersuit*) uranimik imaluunniit saffiugassanik uranimik qaffasissumik akoqartunik piiaanissamut akuersissummik tunniussisoqarsinnaanngilaq. Naalakkersuisut uranimik piiaasoqarnissaa kissaatiginagu, Naalakkersuisut aatsitassanut suliassaqarfiup ineriartortinnissaa suli kissaatigaat. Naalakkersuisut aatsitassanut suliassaqarfimmi anguniagaqarnertik nalunaarutigaat, kisianni niuerfimmi suliaqartussat nutaat paasissutissinnissaannut tunngatillugu suli suliassaqarsinnaavoq. Maannakkut taamaalilluni Kuannersuit pillugu isumaqatigiissitsiniarnermut suliassap (*Kuannersuit*) malitsigisaanik inatsisilerinermut tunngasut aammalu aatsitassanik piiaanissamut politikkikkut tapersersuineq, inuussutissarsiutip ineriartorteqqinnissaanut periarfissaqarfiit atorneqassappata aalajangiisuulluinnartutut isigineqartut, nunani allani aningaasaliisartuni annertuumik nalornissutigineqarput .

- Inuussutissarsiummut maleruagassiineq
  Tamatumunnga nangissutigalugu maleruagassiinermut tunngassutillit arlallit, immikkut aningaasaliisartunut nunanit allameersunut unammilligassaqartitsisinnaasut, tikkuarneqarsinnaapput. Assersuutigalugu Kalaallit Nunaat nunanut allanut marloqiusamik akileraarusiisarnermut taamaallaat killilimmik amerlassusilinnik isumaqatigiissuteqarsimavoq, taamatullu aatsitassanut tunngasunik suliaqarnermut inatsimmi nutaami najukkani aqutsinissaq pillugu piumasaqaateqartoqarluni. Kiisalu oqaatigineqarsinnaavoq, ingerlatseqatigiiffiit ingerlatsinermi sinneqartooruteqarnersoq apeqqutaatinnagu kaaviiaartitanit royalty-nik akiliinissaq peqqussutigineqarmat. Taamaattumik pingaartumik ingerlatseqatigiiffiit ingerlatsinermi amigartooruteqartartut aammalu aningaasaatilissuunngitsut, royalty-nit nanertorneqarput.

- Aatsitassarsiorluni misissuinissamut pisussaaffeqarneq
  Aatsitassarsiorluni misissuinissamut akuersissutini aatsitassarsiorluni misissuinissamut pisussaaffeqarneq, aningaasaliisartut ilaannit anigorniagassatut erseqqissarneqarpoq. Aatsitassarsiorluni misissuinissamut pisussaaffeqarneq akuersissutip pisoqaliartornerani aammalu akuersissutip nunaminertaata annertusiartornerani, annertusiartortarpoq, tamannalu illuatungaani pitsaasuuvoq, tassami aatsitassarsiorluni misissuinermi ingerlataqarnissaq tamatumani qulakkeerneqartarmat aammalu pisinnaatitsissummik pigisaqartut sumiiffimmik akuersissuteqarfimminnik ingerlaavartumik annikillisitsisarnissamut aammalu sumiiffiit neriunaateqarnerpaat ukkatarinissaannik kaammattorneqarmata. Illuatungaani pisinnaatitsissummik pigisaqartut, pisussaaffik naammassineqanngippat, aningaasanik akiligassaminnut pisussaaffeqalerneq unammillernartortaqartoq, ilaani misigisarpaat.

- Nunani attaveqaasersuutit killeqartut

[20] Sulisitsisut: https://bygge-anlaegsavisen.dk/Groenlands-oekonomi-er-sund-og-det-skaber-muligheder. Ulloq 15. marts 2024 takusarneqartoq

Kalaallit Nunaat soorlu nuna tamakkerlugu innaallagiatigut attaveqarnertut imaluunniit aqqusinertut qimuttuitsullu aqqutaattut ittunik, umiarsualivinnut atassusigaasunik, nunami attaveqaasersuuteqanngilaq. Tamanna Kalaallit Nunaanni aatsitassarsiorfimmik ingerlatsinerup ineriartortinnerani sanngiiffiuvoq, tassami aatsitassarsiorfinnik pilersitsinermut ingerlatsinermullu aningaasartuutissanik tamanna annertunerulersitsisarmat. Taamaattoq imaq aammalu kangerluit qinngortuut eqqaanniittut umiarsuarnut imarpikkoortaatinut, atortunik aatsitassarsiorfinnik sanaartornissamut aggiussisinnaasunik aatsitassanillu nunarsuarmi niuerfinnukaassisinnaasunut, pissusissamisoortumik imaatigut aqquteqalersitsipput.

Periarfissat

- **Piujuartussamik nukissiornermut allanngoriartortitsinerup aatsitassanik ujartuineq annertunerulersippaa**
  Naalagaaffimmi namminersortunilu suliaqartuusut piujuartitsiviusumik mingutsitsinngitsumillu nukissiornermut allanngoriartortitsinissamut anguniagaqarfiusunik siunertaqalertarnerat annertusiartorpoq, tamatumanilu teknologiinik mingutsitsinngitsunik ineriartortitsinissaq atuutsitsilertarnissarlu pisariaqarput. Tamatuma aatsitassanik ujartuisarneq annertunerulersippaa. Suliffissuaqarnikkut allanngortoqarnissaa sioqqullugu kissassutsit annertussusaannut sanilliullugu nunarsuarmi 2 gradit inorlugit (ajornanngippat 1,5 gradit) annertussusilimmik kissakkiartornerup killilerneqarnissaa pillugu Paris-imi isumaqatigiissummi anguniagaqarneq pissutaalluni, Internationale Energiagentur (IEA) takorloorpaa 2040-mi aatsitassanik pinngitsoorneqarsinnaanatik pisariaqartinneqartunik nunarsuarmi ujartuineq sisamariaat sinnerlugu annertunerulissasoq[21]. IEA-p tamatuma saniatigut missiliorpaa, ukiut qulikkaat marluk tulliit ingerlaneranni ujartuineq tamarmiusoq, kanngussannut aatsitassanullu qaqutigoortunut 40 % sinnerlugu, nikkelinut koboltinullu 60-70 %-inik aammalu litium-inut 90 %-ingajammik malunnaatilimmik annertusissasoq[9]. Nunarsuarmi aatsitassanut saffiugassanullu niuerfik 2022-mi 52.184 mia. koruuniniit 2027-mi 73.704 mia. koruuninut agguaqatigiissillugu ukiumut 7 %-inik annertusiartortarluni annertusinissaa naatsorsuutigineqarpoq.[22]

  Atoqqiisarneq ukkatarineqaraluartoq, tamanna aatsitassarsiorfimmik ingerlatsinissamut periarfissaqarfinnik nutaanik ujartuinerup annertusiartorneranik malitseqarpoq, pingaartumik teknologiinik aatsitassanik pisariaqartitsiviusunik naammattunik sanaartortoqarnissaata, taakkualu atorsinnaajunnaarnissaasa atoqqinneqarsinnaalernissaasalu tungaanut. Tamatuma saniatigut aatsitassanik pinngitsoorneqarsinnaanatik pingaaruteqartunik ujartuineq annertusiartorpoq, pissutigalugu mingutsitsinngitsumik nukissiornissamut teknologiit (assersuutigalugu seqernup qinngornerinik tigooqqaassuti aamma anorisaatit) aamma mingutsitsinngitsumik nuttarsinnaassuseqarnissaq (assersuutigalugu biilit innaallagiatortut) teknologiinut ikummatissiassanik aallaaveqartunut sanilliullugu unammillersinnaassuseqariartuinnarmata.

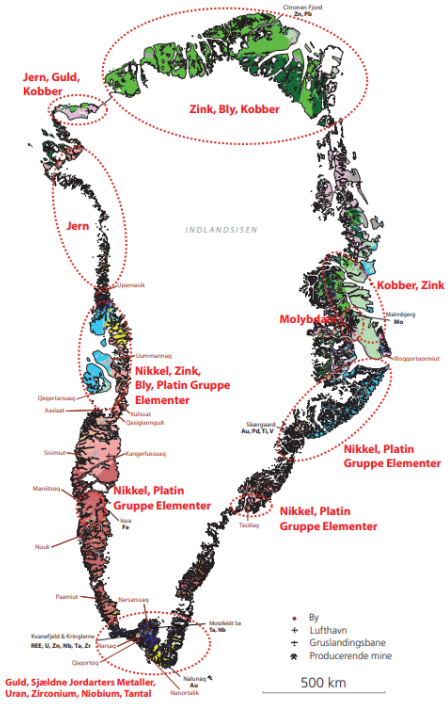
[21] IEA, 2021: The Role of Critical Minerals in Clean Energy Transitions.
Link: https://iea.blob.core.windows.net/assets/ffd2a83b-8c30-4e9d-980a-52b6d9a86fdc/TheRoleofCriticalMineralsinCleanEnergyTransitions.pdf

[22] Piffissami aalajangersimasumi ukiuni arlalinni annertusiartortarnera (CAGR); Research and markets, 2023: Metal and Mineral Global Market Report 2023. Takusarneqarpoq 25. august 2023
Link: https://www.researchandmarkets.com/reports/5781244/metal-mineral-global-market-report
Malugiuk: 7.541 aamma 10.651 mia. USD, koruuninngortillugit naatsorsorneqarput 1 USD-mut naligitinneqarluni = 6,92 DKK.

- **Aatsitassanik pilersuinerup isumannaatsuunissaata ukkatarineqarnera**
  Nunat aamma nunap peqatigiit, soorlu USA aamma EU, ukiuni makkunani periusissatut suliassaqarfinnut anguniakkanullu aatsitassanik pinngitsoorneqarsinnaanatik pingaaruteqartunik pissarsisinnaanissamik qulakkeeriniarsaripput. Tassani ilaatigut pineqarput aatsitassat mingutsitsinngitsumut nukissiornermut allanngoriartortitsinissamut atorneqartussat, ilanngullugulu ilaatigut biilinik suliffissuaqarnermi biilinut innaallagiatortunut, biilinit ikummateqartunik motoorilinnit aatsitassanik atuiffiunerussussanut, allanngoriartortitsinissaq. Tamanna nunami namminermi aatsitassarsiorluni misissuinermik piiaanermillu siuarsaanissamik kiisalu nunanit assingusumik isummertartunit pilersuiffiussussanik pilersitsinissamik, ukkatarinninnermik kinguneqarpoq. Tamanna assersuutigalugu EU-mi Aatsitassat Pinngitsoorneqarsinnaanatik pingaaruteqartut pillugu Europami Peqqussutip, ilaatigut EU-mi aatsitassamik aalajangersimasumik (saffiugassaq imaluunniit aatsitassaq) suliarinneqarnerata qanorluunniit killiffiani naleqquttumi, ukiumut atuinerup annerpaamik 65 %-iata, nunamit allamit tassannga eqqunneqartarnissaanik ilaatigut qulakkeerisussap, akuerineqarnerani takuneqarpoq.[23]

  Taamaattumik ineriartornerup malitsigisaanik, aatsitassanik, ilanngullugulu Kalaallit Nunaanni, piiaanissamut nunami sumiiffinni periarfissat allat misissorneqarnissaat pisariaqartinneqarpoq. Kalaallit Nunaata EU-mi aatsitassanut pinngitsoorneqarsinnaanatik pingaaruteqartunut annertoorujussuarnik isumalluutinik periarfissaqarnera tunngavigalugu, EU 2023-mi novembarimi aatsitassanut piujuartussamik aningaasarsiorfissat pillugit Kalaallit Nunaannut periusissatigut suleqateqarnissamut isumaqatigiissuteqarpoq.[24] 2024-mi martsimi EU-Kommissioni Nuummi allaffimmik ammaavoq, tassani periusissatigut suleqatigiinnerup ataani suliassanut arlalinnut ingerlanissaannut pilersaarut taperserneqarluni.[25, 26] EU-miit soqutiginninnerujussuanut tassunga EU-p aatsitassanik pinngitsoorneqarsinnaanatik pingaaruteqartunik piujuartussamik pilersuinerup qulakkeernissaa pillugu siunnerfeqarnera aammalu Kalaallit Nunaata Nunani killerni inissisimanera, aallaavigineqartoq ilimagineqarpoq. Isumaqatigiissuteqarnermi aammalu Kalaallit Nunaanni allaffeqalernermi suleqatigiinnermi pisussanut pilersaarummit *Global Gateway*, den Europæiske Investeringsbank-imit aammalu namminersortunit aningaasaliisartunit aningaasaliisoqarnissaanik periarfissaqarneq pitsaanerulersinnaavoq.

- **Nukissiamik pinngitsuuisinnaannginnginnissap ukkatarineqarnera**
  EU tamatuma saniatigut Ruslandimit ikummatissiassanik eqqussuinerup nukissiamik ataavartumik taarserneqarnissaa pillugu anguniagaqarpoq. Ataavartumik nukissiornermut teknologiit, innaallagissiortut, innaallagiamut sakkortuumut kabeleqartut, innaallagiamik pilersuinissamik qulakkeerisut, aammalu assartuutit innaallagiatortut, teknologiinit ikummatissiassanik

Ilusiliaq 9: Kalaallit Nunaanni aatsitassanik peqarfiit ilisimaneqarnerpaat. Najoqqutarisaq: GEUS. Kalaallit Nunaanni pinngortitami isumalluutinik inuiaqatigiinnut iluaqutaasumik atorluaanissamut ataatsimiititaliamit atorneqartoq

[23] Europa Kommissionen, Critical Raw Materials. Besøgt 25. august 2023. Link: https://single-market-economy.ec.europa.eu/sectors/raw-materials/areas-specific-interest/critical-raw-materials_en

[24] Aatsitassanut piujuartussamik aningaasarsiorfissanut periusissatigut suleqatigiinnissaq pillugu Europæiske Union-ip aamma Naalakkersuisut akornanni isumaqatigiissummut tunngavigisassat, ulloq 30. november 2023 isumaqatigiissutigineqartoq

[25] Europa-Kommissionen: https://denmark.representation.ec.europa.eu/news/aftale-med-gronland-om-baeredygtige-rastoffer-2023-11-30_da. Besøgt d. 15. marts 2024

[26] Politiken, 15. marts 2024: Derfor er EU i Grønland i dag

aallaaveqartunit, sanaartornissaat aatsitassanik pinngitsoorneqarsinnaanatik pingaaruteqartunik arlaqarnerusunik pisariaqartitsiviupput.

Siooranartut

- **Nunani aatsitassarsiorfiusuni unammillertini aatsitassarsiorfinnut suliarinnittarfinnullu naalagaaffiit tapersiisarnerat**
  Nunat aatsitassarsiorfiusut allat aatsitassarsiornermik inuussutissarsiortortaminnut aningaasaqarnikkut tapersiisarlutik tunngavissiisarput, tamatumalu Kalaallit Nunaannut sanilliullugu nunat unammillersinnaassuseqarnerulersittarpai. Kalaallit Nunaat taamaalilluni aatsitassarsiorfissat pilersinneqarnissaannut, assersuutigalugu attaveqaasersuutinut, aningaasaqarnikkut tapersiisanngilaq. Attaveqaasersuutit Kalaallit Nunaanni, nunarsuarmi nunat inukinnerpaaffianni aammalu sineriak sinerlugu nunassiffiusartumi, siunertanut allanut atorneqartussaasanngillat. Kalaallit Nunaat tamatuma saniatigut aatsitassarsiorfimmiit naggataatigut tunisassiarineqartumut aningaasarsiorfiit ilaminiinnaannit taamaallaat isertitaqartarpoq. Tamatuma saniatigut Kalaallit Nunaanni suliffissaaleqisoqarpianngilaq, tamanna aatsitassarsiorfissanut aningaasalersueqataanissamut tunngavilersuutigineqarsinnaanani.

  Kalaallit Nunaata EU-mik aamma USA-mik suleqateqarnerani ilaatigut siunertaavoq, tamatuma kingorna naggataatigut tunisassiarineqartussat, soorlu biilit innaallagiatortut, tungaannut aatsitassanik aningaasarsiorfiusartut ilaat pillugit nunanik aamma nunanik peqatigiinnik suleqateqarnissaq, tamatumuunalu Kalaallit Nunaanni aatsitassarsiorfissanik ineriartortitsinermut taperserneqarsinnaanissamut periarfissarsiornissaq.

Inuussutissarsiorneq nukittorsarneqarusukkaanni aammalu nutaamik siuariartortitserusukkaanni, nukittuffiit aamma periarfissat Kalaallit Nunaanni inuussutissarsiortut naalagaaffiullu atorluarsinnaasai ersarissuusut, Kalaallit Nunaanni aatsitassarsiornermik inuussutissarsiuteqarnerup ineriartorteqqinnissaanut periusissatigut aallaaviusunik misissueqqissaarnerup takutippaa. Peqatigisaanik aamma ersarippoq, sanngiiffeqartoq siooranartoqartorlu, periarfissaqarfiit piviusunngortinneqarsinnaanissaannut suliniutissanik nutaanik atuilluni iliuuseqarfigineqartussanik.

4.1. Aporfiit

Sanngiiffiit siooranartullu aatsitassarsiornermik inuussutissarsiuteqarnermut atasut tikissinnaanissaannut aporfiit Kalaallit Nunaata aatsitassarsiornermik inuussutissarsiuteqartuni inuussutissarsiutinilu tassunga atasuni siuariartortitsinissamut sumiissusersisassai nassuiarneqarput. Aporfiit ilisimanerugaanni, taakkua periusissatigut sumiissusersinissaq periarfissarissaarnerussaavoq aammalu pitsaasumik allanngoriartortitsilertoqartussaalluni.

Taamaalilluni Kalaallit Nunaata aningaasaliisussarsisinnaanera aammalu annaasaqaataasinnaasunik aningaasassaqarnissaa, periarfissaqarfiit piviusunngortinnissaannut aalajangiisuulluinnartumik pisariaqarpoq. Tassunga atatillugu inuussutissarsiummi atugassarititaasunut killissaliussat, pingaartumillu inatsisitigut killissaliussat siunissamilu maleruagassiineq pillugit ersarissuutitsinissaq qularnaatsuutitsinissarlu, pingaaruteqarput. Suliffissuaqarnermik immikkut ilisimasallit aamma aningaasaliisartut nunanit allaneersut tikkuarpaat, suliffissuit tatiginnitsinniarlugit, Kalaallit Nunaat

maannamut pisartunit nammineerluni aningaasaliinissamut piumassuseqarnerulersimasoq.

Aatsitassarsiorfimmik ingerlatsinerup ”isertitaqarfigineqartussatuinnaq” isiginagu, naleqarnerulersitsisutut atitunerusumik isigineqarnissaa, peqqinnartumik annertusiartortumillu aatsitassarsiornermik inuussutissarsiuteqarnissaq tunngavissinniarlugu taamatuttaaq pingaaruteqarpoq. Tamatuma kingunerisaanik pingaartumik aatsitassarsiorluni misissuineq aamma aatsitassarsiorfimmik ingerlatsineq, sulianik ingerlatitsinertut assigiinngitsutut marluttut isigineqassapput, taamaalillunilu aningaasarsiortitsineq aatsitassarsiorluni misissuinerup pilersitaa akueralugu – tamannalu nalunaarusiap immikkoortuani siullermi aamma nassuiarneqarpoq. Aatsitassarsiorfiutileqatigiiffiit angisuut aamma ingerlatseqatigiiffiit minnerusut pilerilersinnissaasa ukkatarinissaa pingaaruteqarpoq, tassami taakkua akornanni sunniivigineqatigiittarneq inuussutissarsiornermut nukittorsaassaaq, aammalu siunissami suliaqartuusunut angisuunut aningaasaliinissaq orniginarnerulersinneqassalluni.

avatangiisit mianerineqarnissaat aalajangiisuulluinnartumik pingaaruteqarpoq, tassami aatsitassanik piiaaneq avatangiisinut sunniisarmat. Aatsitassanik piiaaneq suliareqqiinerlu, igitassartaannik toqqorsivimmiititsinissamik, pujoralannik nipiliornermillu, uumasut najortagaanni naasullu sumiiffiini akornusersuinernik malitseqartarput[27]. Taamaattumik aatsitassarsiornermik inuussutissarsiuteqarnerup ineriartortinneqarnera piujuartitsiviusumik ingerlanneqassaaq, avatangiisit, inooqatigiinnerup aningaasaqarnerullu mianerinissaat naleqquttumik oqimaaqatigiissitsivigineqassallutik.

aatsitassarsiornermik inuussutissarsiuteqarnermi attaveqaasersuuteqarluarnissaq pisariaqarpoq. Kalaallit Nunaat nunarsuarmi qeqertat annersaraat, nunarsuarmi inukinnerpaajulluni[28] aammalu nunalerinermut nunaminertassat killeqarlutik. Tunngavissat taakkua kangerlunnut qaqqanullu ataqatigiissillugit, nunami attaveqaasersuutit killeqartorujussuunerannik kinguneqarput. Kalaallit Nunaanni aqqusinertigut attaveqaatit killeqarput, tamannalu qanoq pisoqaraluarpalluunniit aatsitassarsiornermik inuussutissarsiuteqarnerup ineriartortinneqarneranut pitsaanngitsumik inissisimavoq. Nunami assartuussinermut attaveqaasersuutinut imaatigut aqqutissatigut umiarsuarmik assartuussisarneq aallaavigineqarpoq, aatsitassarsiorfissanik sanaartornissamut ingerlatsinissamullu aningaasartuutitigut sunniuteqarluartumik pilersuisoqarsinnaalluni aammalu nunarsuarmi niuerfinnut aatsitassat assartorneqarsinnaallutik. 13-inik timmisartoqarfeqarpoq aammalu 40-t sinnerlugit qulimiguulinnut mittarfeqarluni. Ukiuni makkunani attaveqaasersuutinut, Nuummi, Ilulissani Qaqortumilu nutaanik timmisartoqarfiliornertut ittunut, milliardikkaanik aningaasaliisoqarpoq, nunap nunani tamalaani timmisartukkut attaveqarneranik pitsanngorsaanissamut periarfissiisumik[29].

[27] Aarhus Universitet, Institut for Ecoscience: https://ecos.au.dk/forskningraadgivning/temasider/minedrift-og-miljoe-i-groenland. Besøgt 6. februar 2024.

[28] https://da.wikipedia.org/wiki/Verdens_landes_befolkningst%C3%A6thed

[29] Visit Greenland: https://traveltrade.visitgreenland.com/da/seneste-nyt/groenlands-infrastruktur-og-udviklingsplaner/#:~:text=Nye%20investeringer%20i%20blandt%20andet%20lufthavne%20er%20en%20game%20changer%20for%20Gr%C3%B8nland&text=Gr%C3%B8nlands%20infrastrukturelle%20landskab%20er%20n%C3%A5et,i%20Nuuk%2C%20Ilulissat%20og%20Qaqortoq. Besøgt d. 15. marts 2024

Aatsitassarsiorfiutileqatigiiffiit aallaaviatigut nammineerlutik attaveqaasersuutinik pilersitsisussaapput, soorlu aatsitassarsiorfiup, suliareqqiisarfiup aammalu avammut nioqquteqartarfinnut imaatigut aqqutissat eqqaanni umiarsualiviup akornanni aqqusinernik. Tamatuma saniatigut aatsitassarsiorfissaq nammineerluni innaallagiamik pilersuinermik nalunaarasuartaatitigullu attaveqaasersuutinik pilersitsisussaasarpoq.

Sulisussat inuit 30.000-it missaannaaniinneranni aammalu suliffissaaleqisut ikittuinnaaneranni, najukkani sulisussarsisinnaaneq killeqarpoq. Sulisussat piukkunnartut nunanit allaneersut, aatsitassarsiornermik inuussutissarsiuteqarnerup siuariartortinnissaanut aalajangiisuusinnaapput. Tamanna pingaartumik atuuppoq, pissutigalugu aatsitassarsiornermik inuussutissarsiuteqarneq atituumik suliffissaqartitsiviulluni suli ingerlallualersimanngimmat. Kisiannili soqutiginnittut ilaasa akornanni misilittagarineqarpoq, sulinermi atugassaritaasut, ilanngullugit aningaasarsiat, orniginartuuppata, piukkunnartunik sulisussarsisoqarsinnaasoq.

Aatsitassarsiornermik inuussutissarsiuteqarnermik ingerlalluartumik tunngaveqarluartumillu inerisaanissamut innuttaasut atituumik tapersersuinissaat pisariaqarpoq. Aatsitassarsiornermik inuussutissarsiuteqartut inuiaqatigiinnik kalaallinik ineriartortitsinissamut periarfissaqarnerat annertuumik akuersaarneqarpoq. Peqatigisaanik urani akerlerineqarpoq, tamatumanilu suliassaq najukkani tapersersorneqanngippat innuttaasut qanoq aporfiusinnaanerat takutinneqarpoq.

Piumasaqaatinut killissaliussat pitsaasuugaluarpataluunniit aammalu inuussutissarsiornermi silaannaq pitsaasuugaluarpalluunniit, suli aporfissaqarpoq, anigoruminaassinnaasunik. Issittumi silap pissusaa peqqarniitsoq, aatsitassarsiorfimmik ingerlatsinermut ingerlasussanik piareersaanermi suliaqarnissamilu anigorniagassaqarnermik, taamaalillunilu aningaasaliisartut aningaasartuuteqartarnerannik malitseqartarpoq. Taamaattoq aningaasaliisartunut aporfiit aarlerinaataasullu tamarmiusut, assersuutigalugu Amerikami kujallermi imaluunniit Afrikami, aatsitassarsiornermik inuussutissarsiuteqartunut atasumik aarlerinaataasunit, annertunerusutut nalilerneqanngillat.

4.2. Periarfissaqarfiit

Aatsitassarsiornermik inuussutissarsiuteqarnerup siuariartornera aammalu aatsitassarsiorfinnik nutaanik pilersitsineq, aallaavissat annertunngitsut aallaavigalugit, inuiaqatigiinnut kalaallinut annertuumik pingaaruteqartussaavoq. Nalunaarusiami maannakkut aningaasaqarnikkut iluanaarutit qulaajarneqarput, aammalu ineriartortitseqqinnissamut periusissatigut aallaaviusut nalilersorneqarlutik. Matuma kinguliani aatsitassarsiornermik inuussutissarsiuteqarnermut periarfissaqarfiit malunnaateqarnerpaat pingasut nassuiarneqarput.

Inuit aamma ingerlatseqatigiiffiit akileraarutaasigut kiisalu royalty-nit siunertanut inuiaqatigiinnut iluaqutaasussanut nunap karsia aningaasaateqarnerulissaaq. Tamatuma saniatigut IBA-ni aningaasaateqarfiit kommunini, aatsitassarsiorfiit inissisimaffigisaanni, najukkani siunertanut tapersiisarput.

Aatsitassarsiornermik inuussutissarsiuteqartut aammalu inuussutissarsiortut allat aningaasaqarnikkut ingerlataqarnerulernera. Tunisassiornerulerneq suliffissaqartitsinerulernermik inerneqartarpoq, taamaalillunilu isertitassat

atorneqarsinnaasut, atuinerup qaffanneratigut inuussutissarsiortunut iluaqutaasussat, annertunerulertarlutik. Tunisassiornerulerneq aammalu atuinerup annertunerulernera qanoq pisoqaraluarpalluunniit pigissaarnerulersitsisussaapput innuttaasullu atugarissaarnerulersittussaallugit.

Aatsitassarsiornermik inuussutissarsiuteqarnerup ineriartortinneqarnerani Kalaallit Nunaata aningaasaqarnera assigiinngisitaarnerulertussaavoq, sulisartut inuussutissarsiortullu akornanni piginnaasaqarfiit assigiinngisitaarnerulertussaallutik.

Deloitte.

Deloitte Statsautoriseret Revisionspartnerselskab is the Danish affiliate of Deloitte NSE LLP, a member firm of Deloitte Touche Tohmatsu Limited, a UK private company limited by guarantee ("DTTL"). DTTL and each of its member firms are legally separate and independent entities. DTTL and Deloitte NSE LLP do not provide services to clients. Please see www.deloitte.com/about to learn more about our global network of member firms.

Deloitte provides industry-leading audit and assurance, tax and legal, consulting, financial advisory, and risk advisory services to nearly 90% of the Fortune Global 500® and thousands of private companies. Our people deliver measurable and lasting results that help reinforce public trust in capital markets, enable clients to transform and thrive, and lead the way toward a stronger economy, a more equitable society, and a sustainable world. Building on its 175-plus year history, Deloitte spans more than 150 countries and territories. Learn how Deloitte's approximately 457,000 people worldwide make an impact that matters at www.deloitte.com.

This communication contains general information only, and none of Deloitte Touche Tohmatsu Limited (DTTL), its global network of member firms or their related entities (collectively, the "Deloitte organization") is, by means of this communication, rendering professional advice or services. Before making any decision or taking any action that may affect your finances or your business, you should consult a qualified professional adviser.

No representations, warranties or undertakings (express or implied) are given as to the accuracy or completeness of the information in this communication, and none of DTTL, its member firms, related entities, employees or agents shall be liable or responsible for any loss or damage whatsoever arising directly or indirectly in connection with any person relying on this communication. DTTL and each of its member firms, and their related entities, are legally separate and independent entities.

© 2024 Deloitte Statsautoriseret Revisionspartnerselskab